

**РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВЛАДА**

**СТРАТЕГИЈА
ЗА УНАПРЕЂЕЊЕ И РАЗВОЈ ВОЛОНТИРАЊА У РЕПУБЛИЦИ
СРПСКОЈ (2019–2023. ГОДИНЕ)**

Бања Лука, септембар 2019. године

САДРЖАЈ

1. УВОДНИ ДИО.....	4
2. ПРАВНИ ОСНОВ.....	6
3. АНАЛИЗА СТАЊА.....	6
3.1. Историја волонтирања у Републици Српској	6
3.2. Стање волонтирања на терену – резултати постигнути реализацијом Стратегије за унапређење и развој волонтирања у Републици Српској (2014–2018. године).....	10
3.3. Претходна финансијска улагања у области волонтирања у Републици.....	18
3.4. Учешће грађана у волонтерским програмима и активностима.....	18
3.5. Волонтирање у формалном и неформалном образовању	19
3.6. Истраживања у области волонтирања	19
3.7. Ризици и изазови у процесима унапређења и развоја волонтирања у Републици ...	22
4. ВРИЈЕДНОСТИ, НАЧЕЛА, ВИЗИЈА, МИСИЈА, ВРЕМЕНСКИ ОКВИР СТРАТЕГИЈЕ И АКТЕРИ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ	23
4.1. Вриједности Стратегије.....	23
4.2. Начела Стратегије.....	23
4.3. Визија и мисија Стратегије	24
4.4. Временски оквир Стратегије	24
4.5. Главни учесници за спровођење Стратегије	24
5. ЦИЉЕВИ И МЈЕРЕ УЧИНКА, СА ПРИОРИТЕТИМА И ОЧЕКИВАНИМ ИЗВОРИМА ФИНАНСИРАЊА	25
5.1. Стратешки правац 1: Унапређење правног оквира	25
5.2. Стратешки правац 2: Волонтерска инфраструктура	26
5.3. Стратешки правац 3: Развој волонтирања у формалном и неформалном образовању	27
5.4. Стратешки правац 4: Волонтирање у заједници.....	28
5.5. Стратешки правац 5: Промоција волонтирања.....	29
5.6. Очекивани извори финансирања.....	30
6. МЕХАНИЗМИ ПРАЋЕЊА, КООРДИНАЦИЈЕ И СПРОВОЂЕЊА СТРАТЕГИЈЕ.....	30
7. УСКЛАЂЕНОСТ СА ДРУГИМ ЕЛЕМЕНТИМА СТРАТЕШКОГ ОКВИРА.....	32

8. УСКЛАЂЕНОСТ СА ЗАХТЈЕВИМА ПРОЦЕСА ЕВРОПСКИХ ИНТЕГРАЦИЈА И ЦИЉЕВИМА ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ И РЕГИОНАЛНИХ СТРАТЕШКИХ ДОКУМЕНАТА КОЈЕ ЈЕ ПРИХВАТИЛА РЕПУБЛИКА СРПСКА	32
9. КОНСУЛТАЦИЈЕ И УКЉУЧЕНОСТ ЗАИНТЕРЕСОВАНИХ СТРАНА	35
ПРИЛОГ	37
АКЦИОНИ ПЛАН ЗА СПРОВОЂЕЊЕ СТРАТЕГИЈЕ ЗА УНАПРЕЂЕЊЕ И РАЗВОЈ ВОЛОНТИРАЊА У РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ (2019–2023. ГОДИНЕ).....	37

1. УВОДНИ ДИО

Волонтеризам постоји од самих почетака организовања друштвених заједница, те и данас постоји као активност која се спроводи за опште добро и која оживљава најплеменитија стремљења човјечанства, као што су заузимање за мир, слободу, могућност избора, сигурност и праведност за све људе. Дефиниција појма „волонтирање” у земљама Европске уније креће се од „активности која захтијева коришћење времена без накнаде“ преко „личне спонтане активности” до „добровољног рада”. Основни појмови дефиниције волонтеризма су: добровољност, обављање активности или пружање услуга без накнаде, те обављање активности или пружање услуга за опште добро. Волонтирањем грађани помажу ближњима и заједници у којој живе, а у исто вријеме развијају властиту личност, доприносећи општој добробити.

У складу са Законом о волонтирању („Службени гласник Републике Српске”, број 89/13), волонтирањем се сматра активност од општег интереса за Републику Српску (у даљем тексту: Република), којом се доприноси побољшању квалитета живота, активном укључивању грађана у друштвене процесе и развоју хуманијег и равноправнијег демократског друштва. Волонтирање је организована добровољна активност или пружање услуге или обављање активности у циљу опште, заједничке добробити или добробити другог лица без исплате новчане накнаде или потраживања друге имовинске користи, осим ако Законом о волонтирању није другачије одређено. Волонтирањем се стичу искуства и вјештине потребне и корисне за активно учешће у друштву, лични развој и опште добро.

Израдом првог Закона о волонтирању („Службени гласник Републике Српске”, број 73/08), као једног од првих законских оквира у региону који уређује ову област, трасиран је пут системском уређењу волонтирања у Републици, а важећим Законом о волонтирању, усвојеној и реализованој Стратегији за унапређење и развој волонтирања у Републици Српској (2014–2018. године), као и израдом овог, другог по реду, стратешког документа, Влада Републике Српске (у даљем тексту: Влада), пружа системску подршку унапређењу и развоју ове хумане активности у Републици.

Током праћења примјене важећег Закона о волонтирању, препозната је потреба квалитетнијег приступа и рада на развоју волонтирања у Републици. Из тог разлога Министарство породице, омладине и спорта (у даљем тексту: Министарство) је, у партнерству са Омладинским савјетом Републике Српске (у даљем тексту: ОСРС) и Омладинским комуникативним центром (у даљем тексту: ОКЦ), реализовало пројекат „Волонтерском легислативом до развоја локалних заједница“, који је финансијски подржала и Европска унија путем Европског инструмента за демократију и људска права, а чији је циљ био успостављање одрживог раста промоције и развоја волонтирања у области економије и социјалног сектора подржаног од републичких и локалних органа власти. Пројекат је реализован у периоду од 2012. до 2014. године, а као један од резултата пројекта је била израда и усвајање Стратегије за унапређење и развој волонтирања у Републици Српској (2014–2018. године). Како је период реализације наведене Стратегије завршен крајем 2018. године, Министарство је покренуло процес израде Стратегије за унапређење и развој волонтирања у Републици Српској (2019–2023. године).

За потребе израде Стратегије за унапређење и развој волонтирања у Републици Српској (2019–2023. године), Министарство је именovalo Радну групу састављену од

представника најрелевантнијих актера у области волонтирања, надлежних министарстава, и јавних установа, те представника организација цивилног друштва:

- 1) Министарства породице, омладине и спорта,
- 2) Министарства здравља и социјалне заштите,
- 3) Министарства управе и локалне самоуправе,
- 4) Министарства за научнотехнолошки развој, високо образовање и информационо друштво,
- 5) Министарства просвјете и културе,
- 6) Савеза општина и градова Републике Српске,
- 7) ЈУ Дом за дјецу и омладину без родитељског старања „Рада Враћешевић”,
- 8) Мреже омладинских центара за анимирање, развој и тренинг Републике Српске,
- 9) Волонтерског сервиса Републике Српске,
- 10) Омладинског савјета Републике Српске и
- 11) Омладинског комуникативног центра.

Радна група сачињена од представника наведених институција и организација цивилног друштва свој рад на изради нове Стратегије базирала је на оствареним резултатима претходне Стратегије, те идентификацији изазова и препрека у процесима унапређења и развоја волонтирања у Републици, као и на основу европских и међународних трендова у области волонтирања.

С обзиром на то да је волонтирање активност базирана на принципу добровољности у циљу опште, заједничке добробити или добробити другог лица, у корист других или друштва у цјелини, без исплате новчане накнаде или потраживања друге имовинске користи, Стратегија тежи да промовише и реализује у пракси слjedeће вриједности:

- 1) препознавање и признавање традиционалног хуманизма и солидарности исказаног кроз волонтирање грађана Републике;
- 2) подстицање стварања здравог друштва свјесних и савјесних грађана;
- 3) промовисање сарадње и осјећаја заједничке користи свих друштвених група и сегмената: јавни и приватни сектор и сектор цивилног друштва;
- 4) јачање социјалне кохезије путем стварања осјећаја повјерења и солидарности међу грађанима;
- 5) адекватна примјена правног оквира за волонтирање;
- 6) повећање свијести грађана за волонтирање и стварање одговарајуће културе његовања и обављања волонтирања;
- 7) израда планова, механизма и мјера подстицаја и подршке за волонтирање у свим сегментима друштва (цивилно друштво, институције на републичком и локалном нивоу власти, установе образовање, приватни сектор итд.);
- 8) подршка даљој изградњи друштва и људског потенцијала путем добровољности и преданости у процесима социјалног развоја;
- 9) изградња организованих мрежа комуникације и сарадње који синхронизовано и динамично промовишу и развијају волонтирање у Републици;
- 10) подршка процесима и иницијативама на европском и глобалном нивоу у вези са промоцијом и развојем волонтирања.

2. ПРАВНИ ОСНОВ

Уставни основ за доношење Стратегије за унапређење и развој волонтирања у Републици Српској (2019–2023. година) садржан је у Амандману XXXII т. 12. и 18. на члан 68. Устава Републике Српске, према којем Република уређује и обезбјеђује, између осталог, бригу о омладини, и у члану 70. став 1. тачка 3. Устава Републике Српске, према којем је Народна скупштина Републике Српске надлежна, између осталог, да доноси и план развоја Републике.

Правни основ за доношење ове стратегије садржан је и у Закону о волонтирању, у члану 27. у ставу 2. којим је прописано да се мјере и активности подршке волонтирању Републике односе на усвајање Стратегије, као и политика на нивоу Републике и јединица локалне самоуправе, подршку оснивању, раду и умрежавању волонтерских сервиса, оснивање волонтерских сервиса и награђивање правних и физичких лица која својим радом доприносе развоју волонтирања и мјере спровођења усвојених стратегија и политика.

За спровођење Стратегије Влада доноси сваке године Акциони план са приједлогом мјера, носиоцима и роковима извршења. Стратегија и припадајући акциони план су усклађени са Одлуком о поступку планирања, праћења и извјештавања о реализацији усвојених стратегија и планова Владе и републичких органа управе („Службени гласник Републике Српске“, број 50/16).

3. АНАЛИЗА СТАЊА

3.1. Историја волонтирања у Републици Српској

Једна од најстаријих активности која има сличност и повезаност са волонтирањем у савременом облику, а која је била примјењивана на нашим просторима је *моба*. „Моба“ је народни обичај удруживања рада и најчешћи вид међусобног помагања на селу. Ријеч „моба“ води поријекло од ријечи „молба“. У сеоским домаћинствима су се често дешавали хитни и неодложни послови који су превазилазили капацитете једног домаћинства, па је био обичај да се позивају комшије у помоћ. Домаћин куће тада сазива мобу. Рад је бесплатан и добровољан, а домаћин је обавезан да раднике што боље угости. Постојала је и моба из милосрђа на коју се долазило без позива у случају када треба помоћи некој сиромашној породици или када нека кућа остане без домаћина. У том случају домаћини нису имали обавезу да хране мобаре.

У бившој Социјалистичкој Федеративној Републици Југославији (у даљем тексту: СФРЈ), један од најпознатијих видова волонтерских активности су биле омладинске радне акције. Омладинске радне акције су настале у току Народнослободилачке борбе, а нарочито су биле популарне након завршетка Другог свјетског рата и имале су за циљ да обнове и изграде привреду, инфраструктуру, научне, спортске, културне и забавне објекте у СФРЈ. У првим послјератним савезним радним акцијама милиони омладинаца су градили ауто-путеве, пруге, фабрике, чак и читаве градове. Највеће савезне радне акције дешавале су се у периоду од 1946. до 1952. године. Омладинске радне акције су на нов и оригиналан начин биле

механизам за стварање пријатељстава и јединства међу младим људима из тадашње државе, али и из цијелог свијета. Подаци показују да је на акцијама у СФРЈ учествовало више од 20.000 младих из многих земаља¹. Поред омладинских радних акција, битно је споменути и извиђаче и горане који су у склопу својих редовних активности пошумљавања организовали и спроводили различите волонтерске активности. Заједничка веза волонтерских активности у СФРЈ је ипак био волонтерски рад који се највише односио на изградњу инфраструктуре, а мање на волонтерске активности у социјалном сектору кроз пружање помоћи социјално угроженом становништву.

Након 1995. године, у Републици се почињу формирати различита удружења базирана на волонтерском раду. Такође, поново се организују и извиђачи чији је рад био привремено прекинут. Од 1995. до 2008. године, када је усвојен први Закон о волонтирању Републике Српске, број различитих и специјализованих удружења, те њихово партнерство са различитим социјалним и другим актерима је у сталном порасту, а самим тим и број волонтерских програма и активности и ангажованих волонтера. У овом периоду волонтирање карактерише велики заокрет у смислу крајњих корисника волонтирања. Ратна дешавања су негативно утицала на велики пораст социјално угрожених група грађана (избјегла и расељена лица), те дестабилизацију економског сектора који се и данас због тих посљедица налази у незавидном положају, што је као резултат дало повећање броја незапослених и социјално угрожених грађана. Из тог разлога волонтирање се највише усмјерава ка тим циљним групама грађана и почиње да заузима велики значај у социјалном сектору, доприноси унапређењу и развоју личних социјалних вјештина и вјештина волонтера, а самим тим утиче на једноставније и квалитетније запошљавање. Поред ових група грађана, волонтирање постаје развијено као помоћ и асистенција социјално искљученим групама грађана као што су особе са инвалидитетом, што у прошлости није био случај. Свакако, не треба заборавити да се волонтирање почело препознавати као значајно и у другим секторима као што су заштита животне средине, култура, умјетност и друго, али још увијек не у задовољавајућој мјери. Новом волонтерском праксом у Републици Српској се промовише волонтирање лица са инвалидитетом, чиме се доприноси да се и она афирмишу као волонтери.

У Републици, од њеног настанка до данас, истакао се велики број омладинских организација – удружења грађана која су промовисала волонтирање и вриједности волонтеризма за друштво у цјелини. У ратном периоду (1992–1995. године) важно је истаћи значај и улогу Црвеног крста Републике Српске. Њихове активности којима се пружала хуманитарна помоћ избјеглом становништву, као и онима који су били смјештени у колективним центрима, једноставно не би биле могуће без ангажмана великог броја волонтера. Свакако, поред Црвеног крста Републике Српске, значајну улогу у том периоду су имале и хуманитарне организације које су дјеловале у оквиру вјерских заједница (Коло српских сестара, Мерхамет и Каритас) и међународне организације. Данас, Црвени крст Републике Српске у својој евиденцији има 5.144 волонтера, а који се редовно ангажују у оквиру различитих активности као што су Лјетне школе за подмладак Црвеног крста, промоција учлањења нових чланова, обука младих у области здравственог просвјетивања, продаја маркица за грађанство у оквиру обиљежавања Недјеље Црвеног крста и Недјеље борбе против туберкулозе. Током

¹ Срећко Михаиловић и Грујица Спасојевић, „Тито на радним акцијама“, Истраживачко-издавачки центар ССО Србије, Београд, 1979.

Недјеље солидарности велики број волонтера се ангажује на активностима прикупљања и подјеле помоћи за вулнерабилне групе грађана, те се и ангажују током цијеле године у јавним кухињама Црвеног крста. У посљедње вријеме волонтери, првенствено млади, ангажовани су и у оквиру Програма припреме и одговора на катастрофе.

Због броја активности и континуитета у раду као примјер наводимо Удружење грађана ОКЦ, основано 1997. године у Бањој Луци, које се активно фокусирао на промоцију и развој волонтирања у Републици. Први волонтерски програми ОКЦ-а били су усмјерени на хуманитарне активности, љетње волонтерске кампове, међународне дугорочне размјене волонтера и волонтирање студената и средњошколаца у јавним институцијама. Године 2004. ОКЦ је организовао прву конференцију о волонтирању у Републици, на којој су учествовали представници свих сектора и која је била веома значајна за развој волонтирања, а 2005. године је у оквиру ОКЦ-а успостављен први локални волонтерски сервис у Републици. Од тада до данас ОКЦ је у сарадњи са другим удружењима, јединицама локалне самоуправе и Министарством развијао локалне волонтерске сервисе и у другим јединицама локалне самоуправе (Мркоњић Град, Нови Град, Градишка, Лакташи, Дервента, Добој, Сребреница, Зворник, Требиње, Бијељина, Србац, Приједор, Пале, Фоча, Гацко, Соколац и Рудо), а у сарадњи са партнерима у региону преноси методологију рада, знање и искуства по питању развоја волонтерске инфраструктуре и у друге земље у окружењу (Република Хрватска, Република Србија, Сјеверна Македонија и Република Албанија). Током 2010. године су подржали и развој волонтерских центара у Народној Републици Кини, у склопу дугогодишње сарадње са Прекоморским волонтерским сервисом (VSO). Током 2010. године у седам јединица локалне самоуправе (Бања Лука, Дервента, Добој, Мркоњић Град, Сребреница, Требиње и Лакташи) почео је рад на изради локалних волонтерских политика, чији је циљ подршка спровођењу Закона о волонтирању на локалном нивоу. У периоду од 2012. до 2014. године овај процес је инициран у 30 јединица локалне самоуправе, а то је на крају резултовало усвајањем локалних волонтерских политика у 16 јединица локалне самоуправе (Мркоњић Град, Добој, Чајниче, Градишка, Источно Ново Сарајево, Котор Варош, Нови Град, Осмаци, Оштра Лука, Петровац, Рибник, Рудо, Србац, Трново, Власеница и Лакташи).

„Здраво да сте” је удружење грађана које је почело свој рад као израз потребе групе професионалаца (психолога, педагога, социјалних радника) да одговори на ургентне потребе дјеце и одраслих који су се нашли у ситуацији избјеглиштва и непосредне ратне изложености, у БиХ, још 1992. године. Тадашња интервенција састојала се у волонтерском раду ове групе професионалаца у избјегличким центрима и у примјени психо-социјалног програма који је развила група психолога окупљена у групи „Здраво да сте” у Београду. Волонтерске активности су трајале све до 1996. године, када је група у Републици званично регистрована као удружење грађана. У даљем раду организације, развој и промоција волонтеризма су заузимали веома значајну улогу, управо због тога што су активности организације биле мисијом усмјерене на развој заједнице (једнако као и појединца), а рад у заједници скоро увијек подразумијева одређени допринос у волонтерском раду, његовање солидарности, емпатије и заједничких активности. Најзначајније активности на промовисању и организовању волонтерског рада су биле: Акција „Право на пакетић” – хуманитарна акција која је током више година окупила стотине средњошколаца и студената у улози волонтера и њиховом раду на прикупљању, паковању и подјели новогодишњих пакетића за дјецу из социјално угрожених породица, дјецу без родитељског старања и

дјецу која не добијају свој новогодишњи пакетић на неки други начин; Манифестација „Креативни август” која се организује традиционално 15 година са циљем извођења активности и радионица за дјецу и младе на отвореном; Програм „Старији брат – старија сестра” у оквиру којег волонтери раде са штићеницима ЈУ Дом за дјецу и омладину без родитељског старања „Рада Враћешевић” (у даљем тексту: Дом) из Бање Луке; Међународна размјена волонтера и програм „Помоћ у учењу” у оквиру којег волонтери помажу дјецу и младима у процесу учења.

ОСРС као кровна републичка омладинска организација, заједно са својим чланицама, сваке године остварује запажене резултате који се односе на ангажман волонтера и промоцију волонтирања. Сваке године волонтери се ангажују за потребе манифестације Сусрета младих Републике Српске, међународних омладинских кампова, подршке функционисању секретаријата ОСРС-а и друго. Улога волонтера у раду и функционисању сваке омладинске организације – чланице ОСРС-а појединачно изузетно је значајна и незамјенљива.

Мрежа омладинских центара за анимирање, развој и тренинг Републике Српске (у даљем тексту: М.О.Ц.А.Р.Т.) је основана 2014. године и данас броји 15 омладинских центара у 13 јединица локалне самоуправе у Републици Српској, који својом дјелатношћу доприносе побољшању положаја младих, јачању капацитета невладиних организација, омладинских центара, појединачна и цивилног друштва уопште. Од свог оснивања до данас, М.О.Ц.А.Р.Т. је бројао између 11.000 и 18.000 корисника на годишњем нивоу широм Републике, од којих значајан број припада вулнерабилним групама грађана. Омладински центри, чланице М.О.Ц.А.Р.Т.-а, спроводе различите активности у којима млади могу да развијају своје пуне потенцијале кроз друштвено оријентисане, волонтерске, образовне и рекреацијске програме, паралелно повећавајући своју способност за активно укључивање у друштво. Усвојени Стандарди у раду омладинских центара, креирани 2012. године од стране омладинског центра *Perpetuum mobile* – Института за развој младих и заједнице Бања Лука, наводе као један од стандарда у програмском дјеловању: Волонтеризам и грађански активизам, који прописује, истиче потребу и даје препоруку омладинским центрима за континуираним организовањем волонтерских акција од локалног значаја, формирањем и вођењем локалних волонтерских сервиса, те годишњим награђивањем волонтера и волонтерских акција. Тренутно пет омладинских центара, чланица М.О.Ц.А.Р.Т.-а, има оформљене локалне волонтерске сервисе.

У претходном периоду бројне јавне установе су такође организовале различите волонтерске активности у складу са својим потребама. Једна од активнијих је Дом, који од 1996. године активно подржава волонтерске активности, како кроз сарадњу са разним удружењима и волонтерским програмима, тако и самоиницијативно, пружајући подршку младима за волонтерски ангажман. Волонтерски рад у Дому је заступљен кроз садржаје који помажу дјецу и младима у ширењу социјалне мреже подршке, превладавању емотивних потешкоћа и јачању компетенција за усвајање школског градива. Облици ангажовања волонтера су: инструктивна подршка усвајању наставних садржаја, програми индивидуалне подршке као што је „Старији брат – старија сестра“, контакт особа, па чак и цијеле контакт-породице укључене у волонтерску подршку дјецу, затим групни волонтерски кампови који су били реализовани у Дому. Млади из Дома (узраст 16+) су били активни учесници одређених волонтерских кампова који су реализовани у сарадњи са разним удружењима која реализују волонтерске активности. Дом, такође, омогућава младим људима са одговарајућим занимањима (педагози,

социјални радници, психолози, наставници и сл.), да своја практична знања унаприједи волонтирајући у Дому. Током послеријатног периода Дом је постао својеврсна база волонтерских активности, у којима је учествовао велики број волонтера у оквиру различитих волонтерских програма.

Волонтирање омогућава изградњу партнерстава међу различитим секторима, као што су организације цивилног друштва и јавне установе, у оквиру којих се могу развијати нови приступи и методологије у циљу јачања социјалне кохезије и укључености социјално маргинализованих група грађана у друштвене процесе. Организације цивилног друштва имају водећу улогу у процесима промоције и развоја волонтирања, јер велики број њих испуњава своју визију и мисију кроз волонтерске програме и активности, повезујући релевантне актере у изналажењу адекватних рјешења за изазове и проблеме са којима се сусреће заједница. Флексибилност и стално присуство на терену омогућава организацијама да брзо и ефикасно реагују и интервенишу, користећи волонтирање као главно средство у рјешавању проблема заједнице.

Усвајањем првог Закона о волонтирању, те важећег Закона о волонтирању, волонтирање постаје и институционално препознато као активност од општег интереса за Републику, чиме је отворено ново поглавље промоције и развоја волонтирања у Републици као једне од позитивних вриједности грађанског друштва.

3.2. Стање волонтирања на терену – резултати постигнути реализацијом Стратегије за унапређење и развој волонтирања у Републици Српској (2014–2018. године)

Посебна мјера: Ангажовање волонтера преко волонтерских сервиса Републике Српске и међународних волонтерских сервиса и организовање волонтерских кампова и волонтерских радних акција.

У циљу ублажавања посљедица изазваних поплавама/клизиштима у Републици у мају 2014. године, између осталог, усвојене су и Мјере Владе „Ублажавање посљедица изазваних поплавама/клизиштима у Републици Српској у мају 2014. године”, те је за реализацију наведеног било неопходно волонтерске активности већим дијелом усмјерити у том правцу.

Министарство је пружио активну подршку ОСРС на активностима прикупљања и дистрибуције помоћи угроженим подручјима. Помоћ је достављана локалним кризним штабовима у угроженим подручјима, али и директно уз помоћ волонтера угроженим породицама у Бањој Луци, Лакташима, Добоју, Шамцу, Бијељини, Новом Граду и Приједору. На овим пословима, било је ангажовано преко 600 волонтера.

Оснивање Волонтерског сервиса Републике Српске (у даљем тексту: ВСРС) планирано је Стратегијом за унапређење и развој волонтирања у Републици Српској (2014–2018. године), али је његову улогу у ванредној ситуацији у Републици имао ОКЦ, који је и до оснивања ВСРС координисао рад волонтерских сервиса у Републици. ВСРС је у сарадњи са Министарством ангажовао волонтере од првог дана ванредног стања, у складу са потребама Републичког штаба за ванредне ситуације и локалних

штабова за ванредне ситуације (преко 1000 волонтера и преко 10.000 волонтерских сати у Бањој Луци, Лакташима, Добоју, Шамцу и др.). Волонтери су били ангажовани на пословима истовара и утовара хуманитарне помоћи, прикупљања, сортирања и дистрибуције помоћи, чишћења објеката од значаја и директне помоћи угроженим породицама.

У циљу координисаних активности, Стручно-оперативни тим за руковођење и координацију волонтерских активности у циљу помоћи настрадалим и отклањању штетних посљедица насталих усљед катастрофалних поплава које су захватиле Републику је предложио мјеру и активности под називом „Ангажовање волонтера преко волонтерских сервиса Републике Српске и међународних волонтерских сервиса и организовање волонтерских кампова и волонтерских радних акција”.

Министарство је у сарадњи са ВСРС у периоду од 28. јула до 4. августа 2014. године организовало волонтерске кампове и волонтерске радне акције у Добоју и Бијељини. У волонтерским радним акцијама су учествовали волонтери из Бање Луке, Билеће, Бијељине, Градишке, Добоја, Зворника, Источног Сарајева, Лопара, Оштре Луке, Прибоја, Приједора, Српца, Требиња и међународни волонтери из Сјеверне Македоније, Републике Србије и Републике Турске. Волонтери су учествовали у обнови основних школа у Добоју и на санацији Еко-центра у Бијељини, а били су смјештени у касарни Миљковац у Добоју и у Дому ученика у Бијељини. Свим волонтерима су подијељене волонтерске књижице у којима је евидентиран њихов волонтерски ангажман. Министарство је издвојило 22.500 КМ за реализацију волонтерских кампова. Републички координатор волонтерских акција је била помоћница министра за омладину, а Волонтерски сервис Бања Лука (ОКЦ) је био задужен за спровођење активности. За реализацију ове мјере било је неопходно учешће и других актера (Цивилна заштита Републике Српске, Црвени крст Републике Српске, Оружане снаге БиХ, јединице локалне самоуправе, комунална предузећа, привредна друштва итд.), а у циљу обезбјеђивања опреме и других услова за реализацију кампова. Ова мјера била је неопходна јер је санирање негативних посљедица захтијевало дужи период, а јул и август су мјесеци у којима је било могуће окупити највећи број волонтера (студената, међународних волонтера и младих из дијаспоре), те користити смјештајне капацитете ђачких домова и других објеката за те намјене.

Резултати реализације Стратегије за унапређење и развој волонтирања у Републици Српској (2014–2018. године)

Стратешки правац 1: Правна регулатива волонтирања

Стратешки циљ: Успостављена усклађена и адекватна правна регулатива волонтирања, која на ефикасан и адекватан начин подржава континуирану и одрживу промоцију и развој волонтирања у Републици.

У оквиру овог правца, реализоване су сљедеће мјере:

- 1.1. Анализа утицаја правних прописа из области финансија, рада и друго, који директно или индиректно имају утицај на процесе промоције и развоја волонтирања

Извршена је свеобухватна анализа постојеће правне регулативе у Републици под називом: „Анализа утицаја правних прописа на процесе промоције и развоја волонтирања”, која директно или индиректно има утицај на процесе развоја и промоције волонтирања, утврђена је листа препорука и конкретних приједлога за измјене и допуне идентификоване правне регулативе, а затим је анализа представљена јавности и релевантним актерима.

1.2. Покретање иницијатива и учествовање у активностима измјена и допуна закона и подзаконских аката у Републици на основу резултата и препорука анализе

У складу са препорукама из документа: „Анализа утицаја правних прописа на процесе промоције и развоја волонтирања“ из 2014. године, на иницијативу Министарства, у важећи Закон о раду („Службени гласник Републике Српске“, бр. 1/16 и 66/18), термин волонтер-приправник заједно са припадајућим законским ставкама, који је највише штетио промоцији волонтирања, није уврштен у поменути закон, за разлику од претходно важећег закона, већ је употребијен други термин за лица која обављају приправнички стаж без заснивања радног односа.

У оквиру стратешког циља 2: „Унапређење могућности за активно учешће младих” Омладинске политике Републике Српске од 2016. до 2020. године, „Повећан волонтерски ангажман младих” уврштен је као један од оперативних циљева, како би се путем волонтерских активности и ангажмана млади више активирали на локалном и републичком нивоу.

Донесен је Правилник о волонтерској књижици („Службени гласник Републике Српске“, бр. 55/14 и 67/14), која служи за евидентирање волонтерских програма и компетенција које су волонтери стекли током обављања волонтерских програма, а које им касније могу користити при даљем школовању или запослењу.

Повећан је број организатора волонтирања који са волонтерима закључују уговор о волонтирању на основу Закона о волонтирању и исплаћују им трошкове настале током обављања волонтерских активности који су прописани истим законом.

На Четвртој конференцији омладинског рада у Републици Српској (КОРА 4) у организацији М.О.Ц.А.Р.Т.-а одржаној у Бањој Луци, са представницима Пореске управе Републике Српске, покренуто је кључно питање о утемељености обрачуна пореза и доприноса за трошкове настале током обављања волонтерских активности на основу Закона о волонтирању. То питање је истакнуто и на Шестој конференцији омладинског рада у Републици Српској одржаној у фебруару 2019. године у Бањој Луци. Планирано је да се у наредном периоду ради на покретању иницијатива за дефинисање посебног пореског третмана накнада физичким лицима која се ангажују као волонтери у складу са Законом о волонтирању.

1.3. Промовисање, израда и усвајање локалних волонтерских политика

До краја 2018. године у 16 јединица локалне самоуправе у Републици су усвојене локалне волонтерске политике, у форми смјерница и планираних активности за развој волонтирања, без временског ограничења.

- 1.4. Праћење примјене Закона о волонтирању и спровођења Стратегије за унапређење и развој волонтирања у Републици Српској (2014–2018. године), те по потреби унапређење тих прописа

На регионалној конференцији „Волонтирање и законски оквир – добре праксе и ЕУ стандарди”, коју је организовало Министарство рада и социјалног старања Црне Горе у сарадњи са ТАССО канцеларијом, одржаној у Подгорици, представници земаља региона размијенили су искуства својих земаља у области волонтирања. Закон о волонтирању је тада оцијењен као најбољи и најподстицајнији за развој волонтирања у региону.

Закон о волонтирању се успјешно и у складу са дефинисаним прописима примјењује у Републици, а Министарство је само једном интервенисало и на основу информације достављене ВСПС-у иницирало код Републичке управе за инспекцијске послове Републике Српске предузимање мјера заштите волонтера због продаје волонтерске књижице уз накнаду, што је у супротности са чланом 7. Правилника о волонтерској књижици.

Стратешки правац 2: Волонтерска инфраструктура

Стратешки циљ: Дефинисана и успостављена адекватна и ефикасна волонтерска инфраструктура на локалном и републичком нивоу која ствара услове и могућности за континуирану и одрживу промоцију волонтирања у Републици.

У оквиру овог правца, реализоване су сљедеће мјере:

- 2.1. Усмјеравање локалних волонтерских сервиса ка оснивању Волонтерског сервиса Републике Српске

Формиран је ВСПС, тј. успостављена је инфраструктура на нивоу Републике, чија је улога свеукупна подршка спровођењу свих сегмената Стратегије и Закона о волонтирању.

ВСПС тренутно чини 15 чланица јединица локалне самоуправе (Бања Лука, Нови Град, Градишка, Лакташи, Приједор, Србац, Сребреница, Дервента, Гацко, Бијељина, Требиње, Мркоњић Град, Фоча, Рудо и Соколац – чланица у фази пријема), које редовно одржавају годишње скупштине ВСПС-а, на којима се подносе извјештаји рада за сваку годину као и усвајање плана активности за наредну годину.

Укупан број волонтера тренутно евидентираних у базама података локалних волонтерских сервиса (ЛВС) је 3.436, а у периоду од 2014. до 2018. године је евидентирано 11.539 волонтерских ангажмана.

Корисници волонтирања су претежно рањиве групе (социјално угрожени, дјеца са посебним потребама, корисници Центра за ментално здравље, особе са инвалидитетом, стари и немоћни, националне мањине), те организације која се баве промоцијом и развојем спорта, културе и заштите животне средине.

Организовани су састанци координатора ЛВС, мониторинг рада ЛВС, те тренинг подизања капацитета чланица у циљу вођења кампања заговарања у области

волонтирања. Циљ таквих активности јесте да се обезбиједи одрживост локалних волонтерских сервиса како би се највећа препрека, а то је финансијска нестабилност, успјешно минимализовала.

У циљу ефикасније организације волонтерских активности, нарочито у хитним случајевима као што су природне катастрофе, успостављена је сарадња са бројним донаторима који су додијелили донације у виду рачунарске опреме за ЛВС. У сарадњи са донаторима обезбијеђен је промотивни материјал чланицама ВСРС са циљем што већег повећања видљивости и препознатљивости у локалним заједницама.

2.2. Успостављање и дефинисање јединствених стандарда и улоге локалних волонтерских сервиса у процесима промоције и развоја волонтирања на локалном нивоу

Дефинисани су јединствени стандарди рада и улоге локалних волонтерских сервиса у Републици, а на Скупштини ВСРС-а одржаној у децембру 2015. године усвојен је документ: „Стандарди и смјернице за осигурање квалитета рада локалног волонтерског сервиса”. Тај документ је изузетно важан у процесима успостављања и рада нових ЛВС, јер јасно дефинише улогу и минималне стандарде који морају бити задовољени, а на основу чега могу званично обављати такву функцију у локалној заједници, те постати и чланови ВСРС-а.

2.3. Успостављање и развој нових ЛВС у партнерству са јединицама локалне самоуправе, јавним установама и организацијама цивилног друштва

У периоду од 2014. до 2018. године подржано је успостављање и рад три нова локална волонтерска сервиса у Фочи, Сокоцу и Рудом.

2.4. Јачање улоге и дјеловања студентских и ученичких представничких тијела у процесима промоције и развоја волонтирања

Подржане су и успјешно спроведене бројне активности промоције и развоја волонтирања која су вршила студентска и ученичка представничка тијела.

ВСРС је потписао Меморандум о сарадњи са Студентском организацијом Факултета политичких наука (СОФПН) Универзитета у Бањој Луци. У циљу јачања капацитета младих и њиховог мотивисања да се укључе у разнолике друштвене активности које за циљ имају промоцију друштвених промјена и улоге младих људи, тј. студената у друштву, СОФПН је у сарадњи са Волонтерским сервисом Републике Српске организовала једнодневну радионицу на тему изградње културе активизма и волонтирања.

У циљу јачања капацитета младих и њиховог мотивисања да се укључе у разнолике друштвене активности које за циљ имају промоцију друштвених промјена, ВСРС је успоставио активну сарадњу са Волонтерском секцијом у Гимназији Бања Лука. Радионици на тему волонтирања присуствовала су 24 ученика Гимназије.

Стратешки правац 3: Волонтирање у системима формалног и неформалног образовања

Стратешки циљ: Успостављени оквири и методологија за пренос знања, искуства и информација о волонтирању у системима формалног и неформалног образовања, те

јасно позиционирана улога волонтирања у процесима цјеложивотног учења у Републици.

У оквиру овог правца, реализоване су сљедеће мјере:

3.1. Планирање и реализација неформалне едукације о волонтирању у образовним институцијама Републике

У циљу промоције волонтирања у образовним институцијама ВСРС је развио модел неформалне едукације за чију израду је био задужен експерт изабран на основу јавног позива. Одговарајући модел неформалне едукације је представљен путем „Приручника за волонтирање за основне, средње школе и факултете”. Резултат израде модела неформалне едукације у области волонтирања у образовним институцијама Републике утицаће на ширење културе волонтирања међу младима, те повећање броја волонтера. На тај начин млади ће имати прилику да препознају потенцијал волонтирања за лични развој, а посебно развој компетенција које ће повећати њихову конкурентност на тржишту рада. На основу тог приручника је организована и радионица у Гимназији Бања Лука, 27. фебруара 2017. године, а у припреми су и радионице са другим школама.

ВСРС је оспособио шест вршњачких едукатора за спровођење радионица на основу наведеног приручника. Министарство је покренуло иницијативу за реализовање неформалне едукације за средњошколце, у сарадњи са средњим школама, Волонтерским сервисом Републике Српске и савјетима ученика. Таква едукација треба да, на прилагођен начин, упозна представнике савјета ученика са могућностима да се активно укључе у друштво, те да их информише како путем волонтирања имају прилику да стекну нова знања и вјештине и квалитетно проведу слободно вријеме, доприносећи истовремено развоју својих локалних заједница.

3.2. Развој и спровођење програма и активности волонтирања ученика и студената у Републици

Министарство подржава пројекте омладинских организација који доприносе развоју студентског и ученичког волонтирања и до сада их је реализовано око 20.

Једна од најзначајнијих активности је успјешно спроведена обука за 100 представника савјета ученика средњих школа у Републици, а циљ обуке је био да се информишу учесници о кампањи против говора мржње на интернету и да се развије приједлог активности за волонтерске акције у школама.

Стратешки правац 4: Промоција волонтирања

Стратешки циљ: Знање, могућности, примјери добре праксе и друге релевантне информације о волонтирању промовисати континуирано, на квалитетан и адекватан начин, путем постојећих и доступних електронских, писаних и других медија, те друге активности промоције.

У оквиру овог правца, реализоване су сљедеће мјере:

4.1. Планирање и реализација активности промоције волонтирања у медијима кроз партнерство са јавним и приватним медијским кућама

Министарство, те ВСПС и локални волонтерски сервиси редовно планирају и реализују активности промоције волонтирања на подручју Републике.

Остварена је сарадња са радијским сервисима који су током периода од 2014. до 2018. године емитовали прилоге о волонтирању. Такође, у сарадњи са Радио-телевизијом Републике Српске, путем емисија „Јутарњи програм” и „У фокусу” промовисане су активности ВСПС, његових чланица и Министарства, те у сарадњи са другим медијским кућама вршена је редовна промоција волонтирања.

4.2. Планирање и реализација активности промоције волонтирања од стране ВСПС и локалних волонтерских сервиса

У циљу подизања свијести грађана о утицају волонтирања на развој друштва и грађанског активизма, осмишљене су промотивне активности ВСПС у сарадњи са локалним волонтерским сервисима као носиоцима.

Под називом „Формирај ланац” у 2014. години је одржана дводневна конференција „Формирај ланац” као завршна активност трогодишњег Пројекта „Волонтерском легислативом до развоја локалних заједница“, који је реализовао ОКЦ (чланица ВСПС) у сарадњи са Министарством. Конференција је окупила 150 учесника из БиХ, Републике Србије, Црне Горе и Сјеверне Македоније, а имала је за циљ размјену искустава и знања стечених током реализације Пројекта, те идентификовање наредних корака чијом реализацијом се може успоставити адекватан и одржив раст и развој волонтирања. У наредном периоду, акција под називом „Формирај ланац” одржавана је као годишња волонтерска акција локалних волонтерских сервиса. ЛВС у својим локалним заједницама су идентификовали проблеме и у сарадњи са ВСПС пронашли начин како да побољшају услове живота за све становнике у јединицама локалних самоуправа у којима постоје локални волонтерски сервиси.

Представници ВСПС су учествовали на бројним конференцијама попут конференције „Волонтеризам у БиХ – закони и пракса” у Сарајеву у организацији ТАССО канцеларије (Техничка помоћ организацијама цивилног друштва), Научно-стручној конференцији „Заштита и спасавање – теорија и пракса” у Добоју, те конференцији „С младима, за младе” у Београду, у циљу промоције и развоја волонтирања.

У циљу промоције волонтирања сви локални волонтерски сервиси обиљежавају Међународни дан волонтера, 5. децембар, у својим локалним заједницама различитим активностима.

ВСПС је штампао 4.000 волонтерских књижица од којих је 1.500 подијељено локалним волонтерским сервисима у Републици, а преосталих 2.500 комада су кориштене за редовне активности ВСПС.

4.3. Планирање и реализација активности промоције волонтирања од стране Владе

Влада пружа континуирану подршку промотивним активностима и активностима вредновања волонтирања планираних и реализованих у надлежним министарствима.

У циљу подизања свијести грађана о утицају волонтирања на развој друштва и грађанског активизма, осмишљена је промотивна активност ВСПС, у сарадњи са локалним волонтерским сервисима као носиоцима, под називом „Формирај ланац”, а Министарство је финансијски подржало активности које су се сваке године дешавале у оквиру дводневног догађаја. Локални волонтерски сервиси су, у склопу те активности, у својим локалним заједницама идентификовали проблеме и у сарадњи са ВСПС пронашли начин како да побољшају услове живота за становнике. ВСПС је имао улогу координатора и даваоца мини-грантова локалним волонтерским сервисима у максималном износу од 500 КМ за потребе реализације ове активности у свакој локалној заједници. Укупно је реализовано 26 волонтерских акција (еколошка, социјална, едукативна и сл.) у току којих је ангажовано 315 волонтера, остварено 1.844 волонтерска сата, а 87.584 грађана локалних заједница је имало директну корист.

Поводом обиљежавања 5. децембра – Међународног дана волонтера, одржава се централна манифестација и додјела Републичке награде за волонтирање за најбоље волонтере и најбољег организатора волонтирања. Сваке године Министарство додјељује четири награде за најбоље волонтере и једну за најбољег организатора волонтирања, као и дипломе за посебан допринос развоју волонтирања у Републици. Одржано је пет манифестација, а додијелене су сљедеће награде:

- 1) 20 награда за најбољег волонтера,
- 2) 5 награда за најбољег организатора волонтирања и
- 3) 141 диплома за посебан допринос развоју волонтирања у Републици.

Поводом обиљежавања Међународног дана волонтера, осим централне манифестације додјеле Републичке награде за волонтирање, чланице ВСПС организују и „Дан отворених врата” у локалним заједницама, с циљем да све заинтересоване упознају са начином функционисања локалних волонтерских сервиса, могућностима волонтирања, укључивањем у такве сервисе, као и о текућим програмима.

У претходном периоду значај волонтирања су, поред Министарства препознале и бројне институције, попут Предсједника Републике Српске који је био покровитељ прве студентске радне акције, на којој је учествовало 200 студената Универзитета у Бањој Луци и Универзитета у Источном Сарајеву који су очистили и уредили комплекс Националног парка „Сутјеска”.

Министарство здравља и социјалне заштите је у Стратегији за унапређење положаја старијих лица у Републици Српској за период од 2019. до 2028. године, као један од разлога доношења те стратегије навело враћање породичних вриједности и моралних норми и развијање међугенерациске солидарности приликом којих различите генерације могу бити једне другима на услузи (старији млађима, млађи старијима), те у Стратешком циљу 4. „Унапређење волонтерских активности за старија лица у локалним заједницама” као мјеру предвидјело „Унапређење волонтерских

услуга на нивоу локалне заједнице” у оквиру које је планирано отварање нових локалних волонтерских сервиса у јединицама локалне самоуправе.

3.3. Претходна финансијска улагања у области волонтирања у Републици

3.3.1. Финансијска средства из буџета Републике Српске (2014–2018. године)

Министарство, као надлежно министарство за спровођење Стратегије за унапређење и развој волонтирања у Републици Српској (2014–2018. године) обезбиједило је 299.095,40 КМ. Наведена средства су утрошена за планирање и реализацију мјера и активности Стратегије.

3.3.2. Финансијска средства од донатора и међународних организација (2014–2018. године)

Поред наведених средстава обезбијеђених из буџета Владе, ВСРС заједно са својим чланицама је обезбиједио додатних 122.000 КМ из других извора финансирања, а највећим дијелом из међународних фондова. Такође, крајем 2018. године су обезбијеђена средства из фондова Министарства иностраних послова Норвешке (око 122.000 КМ), а која ће бити искориштена у склопу трогодишњег пројекта (2019–2021. године) за промоцију и развој размјене волонтера између земаља регије (Босна и Херцеговина, Република Србија, Црна Гора, Сјеверна Македонија, Република Албанија и Косово*²).

За потребе реализације Стратегије за унапређење и развој волонтирања у Републици Српској (2014–2018. године) била су планирана значајнија средства из међународних извора него што је обезбијеђено. Међутим, генерални приоритети међународних донатора су се измијенили, чиме је и област волонтирања у великој мјери стављена на маргину, а средства су се усмјеравала у друге области као што су образовање, запошљавање и предузетништво.

Ипак, битно је истаћи да се наведени подаци односе само на ВСРС и његове чланице, те су укупна средства сигурно већа, а била су обезбијеђена од других организација које су својим пројектима доприносили унапређењу и развоју волонтирања у Републици.

3.4. Учешће грађана у волонтерским програмима и активностима

На основу доступних релевантних података³, у Босни и Херцеговини 13,8% младих је током 2016/2017. године било укључено у волонтерске активности. Ови подаци не укључују проценат учешћа старијих од 30 година у волонтерским активностима, којих сигурно има, тако да овај проценат грађана свакако није коначан.

² Према резолуцији Савјета безбједности Уједињених нација 1244.

³ Истраживање: „Социо-економске перспективе младих у Босни и Херцеговини“, доступно на <http://www.ba.undp.org/content/dam/bosnia_and_herzegovina/docs/Publications/Socio-ekonomске%20percepције%20mladih%20u%20BiH_BHS_priprema.pdf>, UNDP 2017, приступљено марта 2019.

ВСПС је обезбиједио и реалне податке о броју ангажованих волонтера у периоду од 2014. до 2018. године, а у склопу рада њезиних чланица – локалних волонтерских сервиса у 15 јединица локалне самоуправе. Наиме, евидентирано је укупно 11.539 волонтерских ангажмана. Укупан број волонтерских сати локалних волонтерских сервиса остварен у периоду од 2014. до 2018. године је 238.170, а укупна вриједност тог волонтерског рада износи 744.281,25 КМ (број сати подијељен са 8 сати и помножен са 25 КМ). За све активности, када се зброји број корисника, број корисника износи преко милион, с тим да су у неким активностима исти корисници по годишњим извјештајима, па је број различитих корисника који су имали бенефите од волонтерских активности које су спроводили локални волонтерски сервиси између 400.000 и 500.000 људи.

Корисници волонтирања су претежно рањиве групе (социјално угрожена дјеца, дјеца са посебним потребама, корисници Центра за ментално здравље, особе са инвалидитетом, стари и немоћни, националне мањине), те организације која се баве промоцијом спорта, културе и заштите животне средине.

3.5. Волонтирање у формалном и неформалном образовању

Закон о волонтирању је јасно дефинисао обавезу преношења знања о волонтирању дјец и младима путем формалног и неформалног образовања.

Помаци су видљиви у систему високог образовања јер је Закон о високом образовању („Службени гласник Републике Српске“, бр. 73/10, 104/11, 84/12, 108/13, 44/15, 90/16, 31/18 и 26/19) дефинисао могућност стицања ЕCTS бодова волонтирањем⁴. Универзитет у Бањој Луци, Универзитет у Источном Сарајеву, Паневропски универзитет Апеирон и БЛЦ – Бања Лука колеџ су, у сарадњи са ОКЦ (ЛВС Бања Лука) израдили, а затим и усвојили, Правилник о вредновању студентског волонтирања кроз ЕCTS бодове, чиме су отворена врата ка промоцији и развоју волонтирања у систему високог образовања Републике. Велики број организација цивилног друштва планира и реализује различите форме неформалног образовања (тренинзи, семинари, информативне радионице итд.). У оквиру тих активности волонтирање је често заступљена тема, те на тај начин дјеца и млади стичу знања о волонтирању и о начинима како се могу ангажовати као волонтери.

3.6. Истраживања у области волонтирања

Поузданих статистичких података о волонтирању на територији Републике нема довољно. Статистичких података има мало јер се ради о добровољној активности која по својој природи често остаје и неевидентирана, а настојања Министарства ће бити да се у наредном периоду волонтерске активности анализирају кроз електронски систем који користе локални волонтерски сервиси који дјелују у склопу ВСПС.

У наставку текста Стратегије представиће се тренутно доступни подаци истраживања у области волонтирања.

⁴ Чланом 38. став 1, Закона о високом образовању („Службени гласник Републике Српске“, бр. 73/10, 104/11, 84/12, 108/13, 44/15, 90/16 и 31/18) прописано је да збир од 60 ЕCTS бодова одговара просјечном укупном ангажовању студента у обиму 40-часовне радне седмице током једне академске године и састоји се од: а) наставе, б) самосталног рада, в) колоквијума, г) испита, д) израде завршних радова, ђ) практичног рада и е) обављања волонтерског рада, у складу са прописима којима се регулише та област.

3.6.1. Истраживање: Просоцијална димензија волонтирања у Босни и Херцеговини

ОКЦ је у склопу неформалне мреже ЛВС у периоду од 2010. до 2011. године реализовао прво истраживање о волонтирању⁵, које је послужило као полазна основа за сагледавање стања на терену. Наведено истраживање је било организовано у периоду од априла 2010. до марта 2011. године. Почевши од кључних вјештина, дефинисаних у Европској унији као *сет различитих способности, знања и вриједности које чине основу за перманентно образовање и стварање успјешне и флексибилне радне снаге која ће се прилагођавати захтјевима тржишта и у дугорочном периоду омогућити флексибилно прилагођавање и веће запошљавање становништва у европским земљама*, истраживање је имало за циљ да процијени утицај волонтирања на развој одређених карактеристика личности, имајући посебно у виду развој компетенција неопходних за активно учешће у друштвеним процесима и повећање конкурентности на тржишту рада. За потребе истраживања, креиран је сет стандардизованих упитника којима су прикупљени подаци о интерперсоналним компетенцијама, метакогнитивним вјештинама, социјалној удаљености и специфичним емоционалним карактеристикама међу волонтерима и неволонтерима. Истраживањем су укључена 1742 испитаника, тачније 844 волонтера и 898 неволонтера категорисаних по узрасту. Истраживање је реализовано у седам јединица локалне самоуправе, од тога пет у Републици: Бања Лука, Добој, Требиње, Мркоњић Град и Сребреница.

Највећи проценат испитаних волонтера (36,6%) учествовало је у активностима помагања другим људима, затим слиједи учешће у промотивним кампањама (25,2%), пружање помоћи у области едукације (16,9%) и учешће у еколошким акцијама (15,3%). Као водећи мотиви/разлози волонтирања код волонтера и код неволонтера се истичу: тежња да помажу другима, упознавање нових људи и дружење, осјећај корисности и пружање доприноса побољшању друштва. Велики проценат волонтера (93,2%) и неволонтера (84,4%) сматра да је волонтирање добар начин да се упознају нови људи, док 77,5% волонтера и 69% неволонтера сматрају да је волонтирање добар начин за стицање професионалних вјештина. Да волонтерско искуство може да обогати личност сматра 90,9% волонтера и 76% неволонтера. Резултати добијени путем инструмената за мјерење карактеристика личности (ИПП-50) показују да су волонтери у статистички значајној мјери екстравертнији, савјеснији, спремнији за сарадњу, отворенији за нова искуства, те емоционално стабилнији од неволонтера. Такође, детаљнија анализа указује да позитиван однос према људима, односно разумијевање других и потреба да се помогне другима расте са дужином волонтерског искуства.

Испитивање социјалних вјештина, попут иницирања контакта, пружања емоционалне подршке, рјешавање проблема, повјерење према другима и асертивност (Инвентар интерперсоналне компетенције), показује да волонтери у односу на неволонтере постижу боље резултате, односно да имају развијеније социјалне вјештине од неволонтера. Такође, волонтери са дужим искуством имају развијеније социјалне

⁵ Више података доступно на: <http://www.volontiram.ba/wp-content/uploads/2014/09/pro_socijalna_dimenzija_volontiranja_u_bih.pdf>, приступљено марта 2019. године

вјештине од волонтера са краћим волонтерским искуством, што указује на чињеницу да волонтирање утиче на развој социјалних вјештина.

Резултати на Инвентару метакогнитивне свјесности показују да је код волонтера статистички значајно израженије знање о когнитивним процесима, као и способност управљања мисаоним процесима. Тачније, са дужином волонтерског искуства расте и способност регулације мисаоних процеса, тј. свјесност о потреби за планирањем, управљањем информацијама, надгледањем, евалуацијом и отклањањем грешака приликом мисаоног процеса.

Анализирајући истраживања о социјалној дистанци и склоности према предрасудама, такође је утврђена статистички значајна разлика: волонтери имају мање предрасуда и склонији су да ступају у интеракцију са одређеним групама народа и националним мањинама него неволонтери. Иста је ситуација и према одређеним угроженим групама (нпр. особе са одређеним менталним и тјелесним недостацима, обољелим од неизлечиве болести). Оно што је интересантно јесте да степен толеранције и спремност за интеракцију расту са порастом волонтерског искуства, што такође открива значајан потенцијал који волонтирање има за смањење предрасуда и развој оних облика понашања који ће за последицу имати смањење социјалне искључености маргинализованих група грађана.

3.6.2. Истраживање: Социоекономске перцепције младих у Босни и Херцеговини

У 2017. години UNDP је спровео истраживање социоекономске перцепције младих у Босни и Херцеговини⁶, а које је у једном дијелу истраживао и проценат учешћа младих у волонтерским активностима. Истраживање је показало да је 13,8% младих учествовало у волонтерским активностима у претходних 12 мјесеци. Иако су ти проценти и дупло већи у развијеним земљама Европе, свакако можемо бити задовољни, јер овај податак указује да се проценат учешћа младих у волонтерским активностима креће узлазном путањом.

Према социоекономској перцепцији младих у Босни и Херцеговини, коју је објавио UNDP Босна и Херцеговина у 2017. години, подручја која су испитаници обухватили, волонтерски рад најчешће се састоји од хуманитарног рада, хуманитарне и развојне помоћи (27,7%), образовање и обука (21,1%) и култура и умјетност (18,7%).

Мушкарци су тврдили да су чешће него жене волонтирали у области спорта (10,4% наспрам 2,2%) испитаници са високом стручном спремом чешће наводе да су волонтирали у области образовања или обуке у односу на оне који су завршили средњу школу (34,3% наспрам 13,1%).

У односу на испитанике из ЕУ, млади из Босне и Херцеговине чешће наводе да су волонтирали у области културе и умјетности (18,7% у Босни и Херцеговини наспрам 15% ЕУ). Са друге стране, млади људи из ЕУ чешће наводе да су волонтирали у било којој другој области.

⁶ Више података на:

http://www.ba.undp.org/content/dam/bosnia_and_herzegovina/docs/Publications/Socio-ekonomске%20percepције%20mladih%20u%20BiH_BHS_priprema.pdf, приступљено марта 2019.

Значајније разлике су уочене у области добробити животиња (9% у ЕУ наспрам 1,8% у Босни и Херцеговини), политике (8% ЕУ наспрам на 1,8% у Босни и Херцеговини) и религије (12% ЕУ наспрам 0,6% у Босни и Херцеговини).

3.7. Ризици и изазови у процесима унапређења и развоја волонтирања у Републици

Током праћења спровођења Стратегије за унапређење и развој волонтирања у Републици Српској (2014–2018. године), те на основу анализе постигнутих резултата, уочена је потреба да се настави са радом на рјешавању проблема и потешкоћа које су биле дефинисане том стратегијом. У вези с тим, Радна група за израду Стратегије за унапређење и развој волонтирања Републике (2019–2023. године) идентификовала је слjedeће приоритетне ризике и изазове на које ће нова Стратегија одговорити:

1) Адекватни правни оквир

Током реализације Стратегије уочен је проблем који се односи на плаћање пореских обавеза приликом исплата мјесечних накнада за трошкове волонтера. Такође, битно је истаћи да се правна регулатива у Републици Српској континуирано мијења и прилагођава, те постоји потреба да се ти процеси редовно прате, те врши интервенција у процесима њихове израде да не би одређене регулативе доносиле законска рјешења која негативно утичу на унапређење и развој волонтирања у Републици.

2) Волонтерска инфраструктура

Волонтерска инфраструктура, и поред позитивних помака постигнутих у периоду од 2014. до 2018. године, и даље је недовољно развијена, те је потребно наставити рад на развоју инфраструктуре како би могла да адекватно подржи све релевантне процесе развоја и унапређења волонтирања (волонтерски сервиси, локалне волонтерске политике, могући извори финансирања, адекватни људски ресурси и др.).

3) Развој волонтирања у формалном и неформалном образовању

Волонтирање у формалном и неформалном образовању у Републици, поготово у средњим школама, није довољно заступљено. Али, битно је истаћи да постоје могуће области за развој волонтирања у формалном и неформалном образовању. Стратегијом су дефинисане адекватне мјере и активности које би требало да у наредном периоду омогуће већу заступљеност волонтирања и његовог доприноса, првенствено у процесима васпитног одгоја, изградње капацитета наставног особља, те повећање улоге савјета ученика.

4) Волонтирање у заједници

Област волонтирања у заједници није била дефинисана претходном Стратегијом, те је овом стратегијом идентификована као нова област. Наиме, у склопу ове области препознато је недовољно укључивање старијих лица у волонтерске активности, као и потреба за волонтерским програмима за подршку старијим лицима (међугенерациска солидарност), недовољна укљученост приватног сектора у процесима унапређења и развоја волонтирања путем корпоративног волонтирања и пружања финансијске подршке, те важности повезивања и доприноса волонтирања развоју предузетништва.

5) Промоција волонтирања

Промоција волонтирања је препозната као неопходна активност у процесима унапређења и развоја волонтирања. Неразвијена свијест и/или погрешно схватање грађана, првенствено младих, о улози волонтирања, могућностима,

предностима и доприносу волонтирања за развој индивидуе и друштва су свакако неке од највећих препрека у развоју волонтирања. Из тог разлога Стратегија је за наредни период дефинисала адекватне и иновативне приступе у промоцији волонтирања, како на локалним нивоима, тако и на републичком нивоу.

4. ВРИЈЕДНОСТИ, НАЧЕЛА, ВИЗИЈА, МИСИЈА, ВРЕМЕНСКИ ОКВИР СТРАТЕГИЈЕ И АКТЕРИ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ

4.1. Вриједности Стратегије

С обзиром на то да је волонтирање активност базирана на принципу добровољности у циљу опште, заједничке добробити или добробити другог лица, у корист других или друштва у цјелини, без исплате новчане накнаде или потраживања друге имовинске користи, Стратегија тежи да промовише и стави у праксу сљедеће вриједности:

- 1) Препознавање и признавање традиционалног хуманизма и солидарности исказаног кроз волонтирање грађана Републике;
- 2) Подстицање стварања здравог друштва свјесних и савјесних грађана;
- 3) Промовисање сарадње и осјећаја заједничке користи свих друштвених група и сегмената: јавни и приватни сектор и сектор цивилног друштва;
- 4) Јачање социјалне кохезије путем стварања осјећаја повјерења и солидарности међу грађанима;
- 5) Адекватна примјена правног оквира за волонтирање;
- 6) Повећање свијести грађана за волонтирање и стварање одговарајуће културе његовања и обављања волонтирања;
- 7) Израда планова, механизма и мјера подстицаја и подршке за волонтирање у свим сегментима друштва (цивилно друштво, институције на републичком и локалном нивоу власти, установе образовање, приватни сектор итд.);
- 8) Подршка даљој изградњи друштва и људског потенцијала путем добровољности и преданости у процесима социјалног развоја;
- 9) Изградња организованих мрежа комуникације и сарадње који синхронизовано и динамично промовишу и развијају волонтирање у Републици;
- 10) Подршка процесима и иницијативама на европском и глобалном нивоу у вези са промоцијом и развојем волонтирања.

4.2. Начела Стратегије

Стратегија ће се базирати на сљедећим начелима:

- 1) Волонтирање као активност за развој хуманости, солидарности и алтруизма;
- 2) Непристрасност и равноправно уважавање и поштовање волонтера и корисника волонтерских услуга без обзира на њихову националну, вјерску, политичку, расну и другу припадност;
- 3) Добровољност волонтерског ангажмана;
- 4) Активно укључивање волонтера, организација цивилног друштва, институција, пословне заједнице и других релевантних актера;
- 5) Сарадња и партнерство;

- 6) Отвореност и транспарентност;
- 7) Међусобно повјерење и поштовање.

4.3. Визија и мисија Стратегије

Визија: Волонтирање у Републици, као друштвено користан рад, препознато је као начин изградње демократског друштва, грађанског активизма и позитивних вриједности друштва и засновано на начелима солидарности, хуманизма и алтруизма.

Мисија: Волонтирањем ће се подстицати лични и друштвени развој путем мјера и активности: унапређење правног оквира, развој волонтерске инфраструктуре, развој волонтирања у формалном и неформалном образовању, волонтирање у заједници, промоција, те праћење и мјерење успјешности. Мисију ће испуњавати релевантни актери, по принципу мултисекторалног партнерства и сарадње.

4.4. Временски оквир Стратегије

Временски оквир реализације Стратегије је од 2019. до 2023. године.

4.5. Главни учесници за спровођење Стратегије

Главни учесници у процесу спровођења Стратегије су:

- 1) Министарство породице, омладине и спорта,
- 2) Министарство просвјете и културе,
- 3) Министарство управе и локалне самоуправе,
- 4) Министарство здравља и социјалне заштите,
- 5) Министарство за научнотехнолошки развој, високо образовање и информационо друштво,
- 6) јединице локалне самоуправе,
- 7) Волонтерски сервис Републике Српске,
- 8) локални волонтерски сервиси,
- 9) медији,
- 10) организатори волонтирања и волонтери.

Имајући у виду међусобну повезаност и интеракцију свих наведених учесника, а у циљу подстицања промоције и развоја волонтирања у Републици, потребно је промовисати и подржавати партнерства и укључивање свих заинтересованих страна. У том смислу, планиране мјере подршке наведене у Стратегији ће се успјешно и квалитетно реализовати уз мултисекторални приступ у процесима развоја партнерстава и испуњења заједничких интереса у области промоције и развоја волонтирања.

У циљу успјешног спровођења Стратегије, као и цјелокупног процеса развоја и унапређења волонтирања у Републици, ВСПС, као структура која окупља локалне волонтерске сервисе, има важну улогу у реализацији Стратегије:

- 1) Осмишљавање и пружање обука усмјерених ка унапређењу и развоју капацитета организатора волонтирања;
- 2) Пружање услуга експертизе и савјетодавног рада у циљу унапређења рада организатора волонтирања;
- 3) Осмишљавање и спровођење пројеката истраживања у циљу добијања релевантних и статистичких података који се односе на развој и промоцију волонтирања;
- 4) Успостављање, умрежавање и координација рада локалних волонтерских сервиса;
- 5) Успостављање и координација мултисекторалних партнерстава које имају за циљ пружање подршке развоју и промоцији волонтирања;
- 6) Успостављање и реализација међународних партнерстава у циљу унапређења методологија, спровођење међународних пројеката и других активности у области промоције и развоја волонтирања.

5. ЦИЉЕВИ И МЈЕРЕ УЧИНКА, СА ПРИОРИТЕТИМА И ОЧЕКИВАНИМ ИЗВОРИМА ФИНАНСИРАЊА

Генерални циљ Стратегије је пружити подршку одрживости, унапређењу и развоју волонтирања у Републици.

Овај генерални циљ ће се остварити кроз сљедећих пет приоритетних стратешких праваца и њихове циљеве, а тиме ће се одговорити и на идентификоване изазове и ризике у унапређењу и развоју волонтирања у Републици:

- 1) Унапређење правног оквира,
- 2) Волонтерска инфраструктура,
- 3) Развој волонтирања у формалном и неформалном образовању,
- 4) Волонтирање у заједници и
- 5) Промоција волонтирања.

5.1. Стратешки правац 1: Унапређење правног оквира

Стратешки циљ: Континуиран рад на унапређењу правне регулативе, која на ефикасан и адекватан начин подржава процесе унапређења и развоја волонтирања у Републици.

Опис мјера и активности:

5.1.1. Анализа правних прописа који директно или индиректно имају утицај на развој волонтирања и покретање иницијатива, предлагање рјешења и учествовање у активностима измјена и допуна закона и подзаконских аката у Републици

Циљ ове мјере је да се уради анализа правних прописа у области финансијских оптерећења и административних препрека, формалног и неформалног образовања, рада и запошљавања, као и других области које се накнадно дефинишу као значајне за унапређење волонтирања у Републици, те покрену иницијативе за измјене и допуне

закона и подзаконских аката за које се утврди да негативно утичу на развој волонтирања.

5.1.2. Промовисање и пружање подршке јединицама локалне самоуправе у изради локалних волонтерских политика

Циљ ове мјере је да промовише и пружи подршку јединицама локалне самоуправе да израде локалне волонтерске политике/стратегије које ће утврдити приоритете и мјере за унапређење и развој волонтирања на локалном нивоу.

5.1.3. Праћење примјене Закона о волонтирању

Циљ ове мјере је да осигура да се до краја 2023. године Закон о волонтирању успјешно и у складу са дефинисаним прописима примјењује у Републици, те да се по потреби дефинишу препоруке за његово унапређење.

5.2. Стратешки правац 2: Волонтерска инфраструктура

Стратешки циљ: *Адекватна и ефикасна волонтерска инфраструктура на локалном и републичком нивоу која ствара услове и могућности за унапређење и развој волонтирања у Републици.*

Опис мјера и активности:

5.2.1 Подршка јачању капацитета и умрежавања локалних волонтерских сервиса унутар ВСРС

Циљ ове мјере је да пружи подршку инфраструктури на нивоу Републике, чија је улога спровођење свих сегмената Стратегије. ВСРС има улогу пружања обука, експертизе, консултативно-савјетодавног рада, истраживања, успостављања, умрежавања и координације рада локалних волонтерских сервиса, успостављања партнерстава на нивоу Републике и међународном нивоу.

5.2.2. Континуирана примјена јединствених стандарда и улоге локалних волонтерских сервиса у процесима унапређења и развоја волонтирања на локалном нивоу

Циљ ове мјере је да се успостављени јединствени стандарди рада и улоге локалних волонтерских сервиса у Републици примјењују као заједнички приступ и методологија за омогућавање идентичног и квалитетног рада локалних волонтерских сервиса у процесима унапређења и развоја волонтирања на локалном нивоу.

5.2.3. Успостављање и развој нових локалних волонтерских сервиса у партнерству са јединицама локалне самоуправе, јавним установама и организацијама цивилног друштва

Циљ ове мјере је да пружи иницијалну подршку оснивању и раду локалних волонтерских сервиса у Републици у складу са дефинисаним јединственим стандардима. Да би се ова мјера у потпуности и успјешно реализовала, неопходно је обезбиједити подршку и посвећеност јединица локалне самоуправе, те осталих релевантних актера на локалном нивоу.

5.2.4. Јачање улоге и дјеловања студентских и ученичких представничких тијела у процесима унапређења и развоја волонтирања

Циљ ове мјере јесте да студентска и ученичка представничка тијела подрже програме и активности унапређења и развоја волонтирања. Подршка таквим програмима и активностима треба приоритетно да буде усмјерена ка масовним волонтерским програмима и активностима које могу имати утицај на ширу заједницу или више корисничких група грађана.

5.2.5. Пружање подршке оснивању и раду волонтерских секција у средњим школама Републике

Циљ ове мјере је да се иницира оснивање и рад волонтерских секција у средњим школама, а такве секције би имале улогу да шире информације и пружају обуке о значају волонтирања, као и да учествују у планирању и спровођењу волонтерских активности ученика усмјерених ка побољшању услова на нивоу школе и/или локалне заједнице.

5.2.6. Изградња капацитета и пружање подршке организацијама цивилног друштва, представницима јавног и приватног сектора у процесима унапређења и развоја волонтирања

Циљ ове мјере је осмишљавање и реализација активности подизања капацитета, те помоћ и подршка у осмишљавању и реализацији волонтерских програма од стране организација цивилног друштва, јавног и приватног сектора у виду тренинга, семинара, конференција, консултантског рада и других типова подршке.

5.3. Стратешки правац 3: Развој волонтирања у формалном и неформалном образовању

Стратешки циљ: *Развијени капацитети и примијењене методологије за пренос знања, искуства и информација о волонтирању у оквиру формалног и неформалног образовања, те јасно позиционирана улога волонтирања у процесима цијеложивотног учења у Републици.*

Опис мјера и активности:

5.3.1. Планирање и реализација неформалне обуке о волонтирању у васпитно-образовним установама Републике

Циљ ове мјере је да се примијени развијени модел неформалне обуке о волонтирању у васпитно-образовним установама Републике како би се омогућило ширење културе волонтирања међу младима и повећао број волонтера. Млади би

имали прилику да препознају потенцијал волонтирања за лични развој, а посебно развој компетенција које ће повећати њихову конкурентност на тржишту рада.

5.3.2. Развој и спровођење програма и активности волонтирања ученика и студената у Републици

Циљ ове мјере је да пружи подршку програмима и активностима волонтирања ученика и студената, а у складу са Законом о волонтирању и Законом о високом образовању. Законска регулатива омогућава стицање ECTS бодова путем волонтирања, а само волонтирање студената у програмима и активностима које су уско повезане са њиховим студијама омогућило би стицање практичних знања и развој компетенција које ће повећати њихову конкурентност на тржишту рада. Такође, у оквиру школа неопходно је подржати успостављање и рад школских волонтерских секција у оквиру којих би се радило на осмишљавању и реализацији волонтерских активности у школи и локалној заједници.

5.3.3. Подршка јачању васпитне улоге основних и средњих школа у Републици

Циљ ове мјере је осмишљавање и реализација подизања капацитета наставника и руководства школа у смислу успостављања обуке ученика о волонтирању у склопу постојећег наставног плана и програма са фокусом на давање доприноса волонтирања васпитној улози школе.

5.4. Стратешки правац 4: Волонтирање у заједници

Стратешки циљ: Пружање подршке програмима волонтирања у локалној заједници који доприносе смањењу ризика социјалне искључености грађана, унапређењу међугенерациске солидарности, предузетништва и запошљавања, међународним волонтерским програмима, те учешћу приватног сектора у процесима унапређења и развоја волонтирања.

Опис мјера и активности:

5.4.1. Унапређење међугенерациске солидарности путем волонтирања

Циљ ове мјере је да се подрже процеси промоције и унапређења међугенерациске солидарности, тако да се старија лица ангажују као волонтери која својим дугогодишњим искуствима и знањима могу допринијети квалитету волонтерских програма. Такође, циљ ове мјере је да се подржи већи ангажман волонтера у програмима подршке и помоћи старијим лицима.

5.4.2. Смањење ризика социјалне искључености грађана

Циљ ове мјере је да се промовишу и подрже програми волонтирања у оквиру којих вулнерабилне групе грађана дјелују у улози волонтера, те на тај начин руше и стереотипе и предрасуде према таквим грађанима и доприносе смањењу ризика њихове социјалне искључености.

5.4.3. Допринос волонтирања у развоју запошљавања и предузетништва

Циљ ове мјере је планирање и реализација програма волонтирања која су фокусирана на саме волонтере и њихово стицање знања и вјештина о запошљавању и предузетништву.

5.4.4. Повећање учешћа приватног сектора у процесима унапређења и развоја волонтирања.

Циљ ове мјере је промоција и подршка волонтерским програмима које су подржали и/или реализовали представници приватног сектора, те су на тај начин обезбиједили подршку процесима унапређења и развоја волонтирања, те утицали на повећање њихове друштвене одговорности.

5.4.5. Јачање свијести о значају међународних волонтерских програма у развоју мобилности и изградњи мира

Циљ ове мјере је пружање подршке процесима изградње мира и повећања мобилности, а кроз учешће волонтера у међународним волонтерским програмима који се реализују на простору Републике, Босне и Херцеговине, као и у другим земљама.

5.5. Стратешки правац 5: Промоција волонтирања

Стратешки циљ: *Знање, могућности, примјери добре праксе и друге релевантне информације о волонтирању на квалитетан и адекватан начин континуирано промовисане од стране постојећих и доступних електронских, писаних и других медија, те других активности промоције.*

Опис мјера и активности:

5.5.1. Планирање и реализација активности промоције волонтирања у медијима кроз партнерство са јавним и приватним медијским кућама

Циљ ове мјере је да подстакне јавне и приватне медије да укључе волонтирање у програмску шему, те редовно информишу јавност о припремама, реализацији и оствареним резултатима волонтерских програма у локалним заједницама, да би се на тај начин промовисао и вредновао рад волонтера. Ова мјера ће пружити подршку за планирање и реализацију квалитетних информативних и едукативних медијских програма који треба да допринесу повећању свијести грађана о волонтирању и његовом утицају на развој друштва и грађанског активизма.

5.5.2. Планирање и реализација активности промоције волонтирања од стране ВСРС и локалних волонтерских сервиса

Циљ ове мјере је да пружи подршку промотивним активностима ВСРС и локалним волонтерским сервисима, које имају за циљ подизање свијести грађана о утицају волонтирања на развој друштва и грађанског активизма.

5.5.3. Планирање и реализација активности промоције волонтирања од стране Владе и јединица локалне самоуправе

Циљ ове мјере је да пружи подршку промотивним активностима које је реализовала Влада: додјела Републичке награде за волонтирање, обиљежавање 5. децембра – Међународног дана волонтера, подршка годишњој волонтерској акцији локалних волонтерских сервиса и организовање конференција и стручних семинара у области волонтирања. Такође, у склопу ове мјере је потребно пружити подршку јединицама локалне самоуправе у процесима успостављања, планирања и реализације идентичних промотивних активности са фокусом на локални ниво.

5.6. Очекивани извори финансирања

Приоритет свих институција – актера за спровођење Стратегије, треба да буде остваривање приоритетних стратешких циљева, мјера и активности, те обезбјеђење потребних средстава. Извори финансирања који стоје на располагању су: Буџет Републике Српске и буџети јединица локалне самоуправе, намјенска средства међународних пројеката, донаторски програми и разни облици помоћи и слично. Међутим, треба нагласити да за реализацију одређених активности нису потребна додатна средства, јер се спроводе у оквиру обављања редовних активности надлежних институција Републике.

Потребна средства за реализацију активности из Акционог плана у периоду од 2019. до 2023. година износе укупно 500.000 КМ. Економска оправданост Стратегије је заснована је на активностима и мјерама које ће се предузимати у циљу пружања подршке одрживости, унапређењу и развоју волонтирања, као активности од општег интереса за Републику којом се доприноси побољшању квалитета живота, активном укључивању грађана у друштвене процесе и развоју хуманијег и равноправнијег демократског друштва.

6. МЕХАНИЗМИ ПРАЋЕЊА, КООРДИНАЦИЈЕ И СПРОВОЂЕЊА СТРАТЕГИЈЕ

6.1. Праћење и мјерење успјешности спровођења Стратегије

Да би стратегија била успјешна, њено планирање и реализација треба да буду континуирани процес учења базиран на теоретском знању и емпиријским подацима. Такав процес учења укључује сљедеће фазе:

- 1) дефинисање стратегије (на основу спроведених анализа, дефинисаних циљева, постојећег знања и процјене утицаја мјера и активности),
- 2) спровођење стратегије и
- 3) мјерење успјешности (евалуација стварних резултата претходно дефинисаних мјера и активности).

Праћење спровођења стратегије и мјерење успјешности на основу континуираног надзора резултата спроведених мјера и активности је важна, будући да ће се на тај начин омогућити унапређење и редефинисање комбинације инструмената. Важно је осигурати да се стратегија редовно ажурира и прилагођава промјенљивим вањским утицајима и утврђеним приоритетима.

Полазну основу за мјерење успјешности мјера и активности дефинисаних Стратегијом за унапређење и развој волонтирања у Републици Српској (2019–2023. године) пружају важне улазне информације из резултата реализације претходне Стратегије за унапређење и развој волонтирања у Републици Српској (2014–2018. године). Улазне информације, осим увида у тренутно стање, омогућавају мјерење резултата и показатеља за сваку годину спровођења стратегије и планираних мјера и активности. Мјерењем успјешности ће се извршити поређење инвестираних финансијских и других ресурса са постигнутим резултатима, као и поређење резултата планирано–остварено.

Промотивне активности и кампање јачања свијести ће укључивати и социолошке истраживачке приступе како би се процијенила промјена ставова друштва према волонтирању и цјелокупан утицај спровођења Стратегије.

Спровођење Стратегије, односно њено праћење и извјештавање је изузетно важно у остваривању Стратегије. Подразумијева процес континуираног прикупљања података и информација у вези са мјерењем процеса успјешности Стратегије. Реализација Стратегије је могућа само уколико сви актери буду спроводили активности из своје надлежности и то на начин и у роковима који су дефинисани Акционим планом за спровођење Стратегије, те уколико буду редовно пратили остварене резултате. Министарство ће у сарадњи са одговорним актерима припремати годишње акционе планове спровођења Стратегије. Годишњи акциони планови спровођења Стратегије дају се на усвајање Влади, као и извјештаји о реализацији годишњих акционих планова.

6.2. Очекивани краткорочни и дугорочни утицај спровођења Стратегије

Усвајањем и спровођењем стратешких праваца и циљева жели се допринијети ширењу, развоју и јачању културе волонтирања, а самим тим и промовисању хуманизма, социјалне кохезије и активног доприноса грађана у развоју друштва.

Утврђени стратешки правци и циљеви, те њихове мјере и активности и постигнути резултати ће настојати да подрже испуњење сљедећих краткорочних и дугорочних утицаја у области промоције и развоја волонтирања у Републици:

- 1) различите групе грађана (млади, незапослени, старије особе и др.) активно учествују у друштвеним активностима;
- 2) волонтирање је унапријеђено и препознато, а волонтери који су постигли завидна постигнућа и резултате служе као инспирација за сличне и друге волонтерске програме и активности;
- 3) волонтирање препознато у оквиру формалног и неформалног образовања као друштвено пожељно дјеловање појединаца и начин ширења и јачања грађанског активизма, хуманости и солидарности;
- 4) повећан утицај и капацитети организатора волонтирања за иницирање и повећање броја волонтера и волонтерских могућности;
- 5) институције и установе на републичком и локалном нивоу активно укључене у планирање и реализацију волонтерских програма и активности, а приоритетно оних које директно врше утицај на побољшање квалитета живота и социјалне кохезије;
- 6) приватни сектор активно учествује у процесима унапређења и развоја волонтирања у оквиру сопствених програма корпоративног волонтирања, а чиме доприноси и цјелокупној друштвеној одговорности тог сектора;
- 7) успостављена квалитетна и ефикасна волонтерска инфраструктура која пружа информације о волонтирању и волонтерским могућностима, те директно и индиректно пружа подршку у планирању и спровођењу волонтерских активности;
- 8) медији континуирано извјештавају и промовишу волонтирање, волонтерске програме и активности и волонтере као примјере грађанског активизма.

7. УСКЛАЂЕНОСТ СА ДРУГИМ ЕЛЕМЕНТИМА СТРАТЕШКОГ ОКВИРА

Доношење Стратегије за унапређење и развој волонтирања у Републици Српској (2019–2023. године) планирано је Средњорочним и Годишњим планом рада Министарства породице, омладине и спорта за 2019. годину, Акционим планом за реализацију Програма рада Владе Републике Српске за период од 2019. до 2022. године⁷, као и Програмом рада Народне скупштине Републике Српске за 2019. годину („Службени гласник Републике Српске“, број 24/19).

Текст Стратегије сачињен је у складу са Одлуком о поступку планирања, праћења и извјештавања о реализацији усвојених стратегија и планова Владе Републике Српске и републичких органа управе („Службени гласник Републике Српске“, број 50/16).

8. УСКЛАЂЕНОСТ СА ЗАХТЈЕВИМА ПРОЦЕСА ЕВРОПСКИХ ИНТЕГРАЦИЈА И ЦИЉЕВИМА ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ И РЕГИОНАЛНИХ СТРАТЕШКИХ ДОКУМЕНАТА КОЈЕ ЈЕ ПРИХВАТИЛА РЕПУБЛИКА СРПСКА

Генерална скупштина Уједињених нација (УН) је 1985. године прогласила 5. децембар за Међународни дан волонтера, а Препоруком Савјета Европе НО Р (94) 4

⁷ <http://www.vladars.net/sr-SP-Cyrl/Documents/Program%20rada%20vlade%20za%202019.pdf>, стр. 418–435.

препоручује се државама чланицама да дефинишу волонтирање, наглашавајући његове образовне аспекте и значај за друштво.

Препоруком Савјета Европе 1496 (2001) „Побољшање положаја и улоге волонтера у друштву” препознаје се улога и вриједност волонтеризма, тражи се препознавање и укидање свих препрека које могу спријечити лице у волонтерским активностима, те усвајање и промовисање политичких и законодавних рјешења која ће подстицати волонтирање. Савјет Европе донио је и низ докумената, као што су Европска конвенција о промовисању међународног и дугорочног волонтерског сервиса младих (ЕТС бр. 175), којом се додатно промовише међународно волонтирање младих од 18 до 25 година, којој је претходила Резолуција Парламентарне скупштине Савјета Европе 1778 (2010) о промовисању волонтеризма у Европи, те Препорука Парламентарне скупштине Савјета Европе 1948 (2010) о промовисању волонтеризма у Европи, којом се државе чланице позивају да потпишу и ратификују ту конвенцију.

Генерална скупштина УН-а је 2001. годину прогласила Међународном годином волонтера (Документ 8917), а тим поводом је усвојена и Резолуција и Препоруке о начинима како земље чланице и УН могу и треба да подржавају волонтирање, те су покренуте разне иницијативе за промовисање волонтеризма. Резолуција Генералне скупштине УН-а 56/38 (2002) препоручује чланицама стварање „подстицајних фискалних, законских и других оквира, укључујући оне који се односе на организације које се баве волонтирањем” кроз увођење законодавства, пореских олакшица и субвенција, те олакшавање успостављања партнерских односа у вези са волонтирањем у грађанском друштву.

На Самиту одрживог развоја, одржаном у септембру 2015. године, државе чланице УН усвојиле су Програм одрживог развоја до 2030. године који се спроводи путем 17 циљева одрживог развоја, који имају за циљ окончање сиромаштва, борбу против неједнакости и неправде, заједно са заустављањем климатских промјена до 2030. године. У оквиру Самита, Генерална скупштина УН је усвојила Резолуцију „Интеграција волонтирања у мир и развој: план акције за наредну деценију и даље”, која препознаје да волонтирање може бити моћно средство за имплементацију циљева одрживог развоја. Такође, има за циљ интеграцију волонтирања у политике и програме за мир и развој кроз стратешки и колективни дугорочни приступ, који је у складу са циљевима имплементације Агенде одрживог развоја до 2030. године. Интеграција волонтирања је договорена Планом акције, који има за циљ:

- 1) Јачање одговорности грађана за реализацију Агенде одрживог развоја до 2030. године кроз јачање грађанског ангажмана и омогућавање окружења за акцију грађана;
- 2) Интегрисање волонтирања у стратегије имплементације;
- 3) Мјерење волонтеризма како би се допринијело бољем разумијевању ангажмана људи и њиховог благостања, подразумијевајући и надгледање реализације циљева одрживог развоја.

Европска унија је 2011. годину прогласила за Европску годину волонтирања током које је, уз подршку Делегације Европске комисије, преко 100 експерата у области волонтирања радило на изради препорука и смјерница за израду Европске

политике волонтирања⁸. Тај процес је координисала неформална мрежа европских асоцијација и организација цивилног друштва. Европска унија и земље чланице су препознале потребу да волонтирање истакну као посебну компоненту која у великој мјери утиче на развој цивилног друштва са фокусом на специфичне секторе/области, као што су: економија, социјални сектор, цјеложивотно учење и друго. До данашњег дана, Европска унија није усвојила Европску политику волонтирања, али је наставила са активном подршком ка развоју и промоцију волонтирања у склопу својих програма подршке. Свакако, веома је важно и споменути наведене препоруке и смјернице јер су, такође, кориштене за потребе израде Стратегије за унапређење и развој волонтирања у Републици Српској (2014–2018. године).

8.1. Најбитније препоруке и смјернице за израду Европске политике волонтирања

Алијанса за Европску годину волонтирања у Европи је дала препоруке у оквиру документа под називом *Policy Agenda for Volunteering in Europe – P.A.V.E.* (Оквир политике волонтирања у Европи) за ефективнији и ефикаснији европски оквир за подршку и промоцију волонтера, волонтирања, организације које укључују волонтере и њихове партнере. Препоруке обухватају приједлоге за мјере које треба да одговоре на различите аспекте волонтирања идентификованих одлуком Европског савјета из 2009. године, која је означила 2011. годину као европску годину волонтирања, те кроз комуникацију са Европском комисијом P.A.V.E. препоруке промовишу и подржавају волонтирање као демонстрацију европских вриједности, обезбјеђујући покретачку снагу за активно грађанство и допринос расту економског и социјалног капитала.

P.A.V.E. наглашава потребу за партнерским приступом који непрестано укључује све актере да раде у правцу развоја подржавајуће инфраструктуре за волонтирање у Европи. Таква инфраструктура укључује одговарајуће и неопходне механизме за подршку волонтерима и организацијама које ангажују волонтере, као и одговарајуће и одрживо финансирање. То би требало да обезбједи кохерентност и интерсекторалне приступе који ће смањити препреке за волонтирање, те развој одговарајућих оквира за волонтере и организације које ангажују волонтере, укључујући поштовање њихових права и обавеза.

P.A.V.E. рефлектује и чињеницу да је, у циљу обезбјеђења основе засноване на доказима за креирање политика, потребно унаприједити прикупљање статистичких података о вриједностима и утицају волонтирања у Европи. Такви подаци треба да узму у обзир и економске и социјалне вриједности волонтирања, а мјерења треба да рефлектују специфичну природу волонтирања у циљу пружања поузданих података.

P.A.V.E., такође, наглашава потребу за побољшањем приступа статистичким подацима и другим информацијама о могућностима за волонтирање као додатак за усаглашавање заједничких принципа за пружање квалитетног волонтирања у циљу повећања броја, утицаја и вриједности волонтирања у Европи. Препозната је чињеница да квалитетно волонтирање увијек произлази из усаглашених и договорених

⁸ Више у: “*Policy Agenda for Volunteering in Europe (P.A.V.E.)*”, доступно на: < http://isca-web.org/files/EuroVolNet_WEB/EYV2011Alliance_PAVE.pdf>, приступљено марта 2019.

заједничких акција између актера, те да укључује снажна и транспарентна партнерства мултисекторалних актера.

Признавање индивидуалних и колективних постигнућа волонтера идентификовани су као најбитнији за омогућавање волонтерима да квалитетније примјене стечена знања и искуства кроз волонтирање у другим областима њихових живота, те тиме повећају утицај волонтирања. Побољшани механизми за препознавање волонтирања као допринос цјеложивотном учењу се препоручују као рјешење.

Имајући у виду све претходно наведено, а са намјером да прати европске и међународне трендове промоције и развоја волонтирања, Стратегијом за унапређење и развој волонтирања у Републици Српској (2019–2023. године), наставља се реализација мјера и активности са циљем пружања подршке одрживости, унапређењу и развоју волонтирања у Републици.

9. КОНСУЛТАЦИЈЕ И УКЉУЧЕНОСТ ЗАИНТЕРЕСОВАНИХ СТРАНА

Стратегија за унапређење и развој волонтирања у Републици Српској (2019–2023. године) резултат је рада радне групе састављене од представника најрелевантнијих актера у области волонтирања, надлежних министарстава и јавних установа, те представника организација цивилног друштва:

- 1) Министарства породице, омладине и спорта;
- 2) Министарства здравља и социјалне заштите;
- 3) Министарства управе и локалне самоуправе;
- 4) Министарства за научнотехнолошки развој, високо образовање и информационо друштво;
- 5) Министарства просвјете и културе;
- 6) Савеза општина и градова Републике Српске;
- 7) ЈУ Дом за дјецу и омладину без родитељског старања “Рада Врањешевих”;
- 8) Мреже омладинских центара за анимирање, развој и тренинг Републике Српске;
- 9) Волонтерског сервиса Републике Српске;
- 10) Омладинског савјета Републике Српске и
- 11) Омладинског комуникативног центра.

Радна група сачињена од представника наведених институција и организација цивилног друштва је свој рад на изради ове стратегије базирала на анализи стања проистеклој из остварених резултата претходне Стратегије, те идентификацији изазова и препрека у процесима унапређења и развоја волонтирања у Републици, као и на основу европских и међународних трендова у области волонтирања.

Министарство је, као обрађивач Стратегије, у складу са Смјерницама за поступање републичких органа управе о учешћу јавности и консултацијама у изради закона („Службени гласник Републике Српске“, бр. 123/08 и 73/12), објавило Нацрт стратегије за унапређење и развој волонтирања у Републици Српској (2019–2023. године) на својој интернет страници и позвало сва заинтересована лица да учествују у разматрању Нацрта стратегије за унапређење и развој волонтирања у Републици Српској (2019–2023. године). Министарство је организовало и јавну презентацију

Нацрта стратегије за унапређење и развој волонтирања у Републици Српској (2019–2023. године).

Напомена:

Изрази који су ради прегледности у овом документу дати у једном граматичком роду односе се и на мушкарце и на жене, без дискриминације.

У Прилогу Стратегије налази се Акциони план, разрађен у складу са циљевима, са предложеним мјерама и активностима за постизање циљева, индикаторима за праћење, временским оквиром спровођења, актерима одговорним за реализацију, изворима финансирања и резултатима који ће се реализацијом постићи.

АКЦИОНИ ПЛАН ЗА СПРОВОЂЕЊЕ СТРАТЕГИЈЕ ЗА УНАПРЕЂЕЊЕ И РАЗВОЈ ВОЛОНТИРАЊА У РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ (2019–2023. ГОДИНЕ)

Стратешки правац 1: Правна регулатива волонтирања

Стратешки циљ: Континуиран рад на унапређењу правне регулативе, која на ефикасан и адекватан начин подржава процесе унапређења и развоја волонтирања у Републици.

Мјера	Активности	Индикатори	Временски оквир	Одговорни актери	Извори финансирања	Резултати
1.1.Анализа правних прописа који директно или индиректно имају утицај на развој волонтирања и покретање иницијатива, предлагање рјешења и учествовање у активностима измјена и допуна закона и подзаконских аката у Републици	<ul style="list-style-type: none"> Анализа правних прописа који директно или индиректно имају утицај на развој волонтирања Упућивање иницијатива и заговарање за реализацију иницијатива Активно учествовање у реализацији иницијатива 	<ul style="list-style-type: none"> Број упућених иницијатива и активности за реализацију иницијатива Број иницијатива у којима активно учествују одговорна лица Број успјешно реализованих и усвојених иницијатива 	Континуирано	<ul style="list-style-type: none"> Министарство породице, омладине и спорта (у даљем тексту: МПОС) Друга ресорно надлежна министарства и институције Волонтерски сервис Републике Српске (у даљем тексту: ВСРС); Организације цивилног друштва (у даљем тексту: ОЦД) 	Оквирни буџет, донаторска средства, пројектне активности	Покренуте иницијативе за измјене и допуне свих идентификованих правних прописа које имају утицај на процесе унапређења и развоја волонтирања

<p>1.2.Промовисање и пружање подршке јединицама локалне самоуправе (у даљем тексту: ЈЛС) у изради локалних волонтерских политика</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Иницирање и успостављање сарадње са ЈЛС • Успостављање радних група и израда локалних волонтерских политика • Усвајање локалних волонтерских политика 	<ul style="list-style-type: none"> • Број ЈЛС са којима је успостављена сарадња • Број састанака радних група за израду локалних волонтерских политика • Број усвојених локалних волонтерских политика 	<p>1.1.2020. до 31.12.2023.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ЈЛС које ће развијати локалне волонтерске политике • Савез општина и градова Републике Српске (у даљем тексту: СОГРС) • МПОС • ВСРС • Локални волонтерски сервиси (у даљем тексту: ЛВС) 	<p>Оквирни буџет, донаторска средства, пројектне активности</p>	<p>До краја 2023. године у 20 ЈЛС иницирани процеси израде локалних волонтерских политика.</p>
<p>1.3.Праћење спровођења Закона о волонтирању</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Инспекцијски надзор примјене Закона • Истраживање о волонтирању и његовим ефектима у Републици 	<ul style="list-style-type: none"> • Број извршених инспекцијских надзора • Спроведене активности истраживања о волонтирању и његовим ефектима у Републици 	<p>Континуиран о</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Републичка управа за инспекцијске послове Републике Српске • МПОС • ВСРС • ЛВС 	<p>Оквирни буџет, донаторска средства, пројектне активности</p>	<p>До краја 2023. године Закон о волонтирању се успјешно и у складу са дефинисаним прописима примјењује у Републици, те по потреби дефинисане препоруке и рјешења за унапређење Закона.</p>

						Истраживање које приказује стање волонтирања у Републици и његовог доприноса друштвеном развоју.
--	--	--	--	--	--	--

Стратешки правац 2: Волонтерска инфраструктура

Стратешки циљ: Адекватна и ефикасна волонтерска инфраструктура на локалном и републичком нивоу која ствара услове и могућности за унапређење и развој волонтирања у Републици.

Мјера	Активности	Индикатори	Временски оквир	Одговорни актери	Извори финансирања	Резултати
2.1 Подршка јачању капацитета и умрежавања локалних волонтерских сервиса унутар ВСРС	<ul style="list-style-type: none"> Административна, техничка и финансијска подршка за континуирани рад ВСРС 	<ul style="list-style-type: none"> Годишњи наративни и финансијски извјештаји ВСРС-а који представљају реализоване активности и постигнуте резултате 	Континуирано	<ul style="list-style-type: none"> МПОС ВСРС ЛВС 	Оквирни буџет, донаторска средства, пројектне активности	Адекватна и ефикасна инфраструктура на нивоу Републике, чија је улога свеукупна подршка спровођењу свих сегмената Стратегије.
2.2 Континуирана примјена јединствених стандарда и улоге ЛВС у процесима унапређења и развоја волонтирања на локалном нивоу.	<ul style="list-style-type: none"> Рад ЛВС у складу са њиховим јединственим стандардима и улогом 	<ul style="list-style-type: none"> Годишњи извјештаји о раду ЛВС који представљају начине рада истих у складу са јединственим стандардима и улогом 	Континуирано.	<ul style="list-style-type: none"> ВСРС ЛВС 	Оквирни буџет, донаторска средства, пројектне активности	ЛВС дјелују у складу са дефинисаним стандардима и улогом.

2.3 Успостављање и развој нових ЛВС у партнерству са ЈЛС, јавним установама и организацијама цивилног друштва.	<ul style="list-style-type: none"> • Пружање подршке за успостављање и рад нових ЛВС путем активности подизања капацитета, мониторинга, надгледања и евалуационих активности, те других активности подршке 	<ul style="list-style-type: none"> • Број нових локалних волонтерских сервиса у Републици 	1.1.2020. до 31.12.2023.	<ul style="list-style-type: none"> • МПОС • ВСРС • ЈЛС 	Оквирни буџет, донаторска средства, пројектне активности	У минимално 10 ЈЛС успостављени нови и функционални ЛВС у складу са јединственим стандардима рада и улоге ЛВС.
2.4 Јачање улоге и дјеловања студентских и ученичких представничких тијела у процесима унапређења и развоја волонтирања	<ul style="list-style-type: none"> • Пружање подршке јачању капацитета студентских и ученичких тијела за припрему и реализацију волонтерских програма кроз активности подизања капацитета, мониторинга, надгледања и евалуационих активности, те других активности подршке 	<ul style="list-style-type: none"> • Број студентских и ученичких представничких тијела који посједују развијене капацитете за развој и реализацију квалитетних волонтерских програма 	Континуиран о	<ul style="list-style-type: none"> • МПОС • ВСРС • ЛВС • Студентска и ученичка представничка тијела 	Оквирни буџет, донаторска средства, пројектне активности	Ученичка и студентска представничка тијела посједују развијене капацитете за планирање и реализацију квалитетних волонтерских програма.
2.5 Пружање подршке	<ul style="list-style-type: none"> • Покретање иницијативе према 	<ul style="list-style-type: none"> • Број средњих школа у којима 	2019/2020. година	<ul style="list-style-type: none"> • Министарство просвјете и 	Оквирни буџет,	Повећан број ученика средњих

оснивању и раду волонтерских секција у средњим школама Републике	средњим школама за оснивање и рад волонтерских секција	су основане волонтерске секције		културе (у даљем тексту: МПИК) • МПОС • ВСРС • ЛВС	донаторска средства, пројектне активности	школа у волонтерским активностима. Минимално 10 средњих школа има волонтерску секцију.
2.6 Изградња капацитета и пружање подршке организацијама цивилног друштва, представницима јавног и приватног сектора у процесима унапређења и развоја волонтирања	<ul style="list-style-type: none"> Пружање подршке изградње капацитета организаторима волонтирања у виду тренинга, семинара, конференција и консултација за потребе планирања, реализације, праћења и мјерења успешности њихових волонтерских програма 	<ul style="list-style-type: none"> Број тренинга и конференција Број представника ОЦД, приватног и јавног сектора који су учествовали у активностима 	Континуирано	<ul style="list-style-type: none"> МПОС ВСРС ЛВС 	Оквирни буџет, донаторска средства, пројектне активности	Ојачани капацитети минимално 50 организатора волонтирања из различитих сектора у области планирања, реализације, праћења и мјерења успешности волонтерских програма.

Стратешки правац 3: Развој волонтирања у формалном и неформалном образовању

Стратешки циљ: Развијени капацитети и примијењене методологије за пренос знања, искуства и информација о волонтирању у оквиру формалног и неформалног образовања, те јасно позиционирана улога волонтирања у процесима цјеложивотног учења у Републици.

Мјера	Активности	Индикатори	Временски оквир	Одговорни актери	Извори финансирања	Резултати
-------	------------	------------	-----------------	------------------	--------------------	-----------

<p>3.1 Планирање и реализација неформалне обуке о волонтирању у васпитно-образовним установама Републике</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Дистрибуција едукативног материјала • Планирање и реализација развијеног модела неформалне обуке прилагођење ученицима и студентима у васпитно образовним установама Републике 	<ul style="list-style-type: none"> • Број васпитно-образовних установа Републике Српске у којима је реализована неформална обука • Број ученика и студената који су учествовали у неформалној обуци 	<p>Континуиран о</p>	<ul style="list-style-type: none"> • МПОС • Васпитно-образовне установе • ВСРС • ЛВС 	<p>Оквирни буџет, донаторска средства, пројектне активности</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Примијењени модели неформалне обуке о волонтирању у минимално 5% васпитно-образовних установа Републике • Минимално 5% ученичке и студентске популације похађало неформалну обуку о волонтирању
<p>3.2 Развој и имплементација програма и активности волонтирања ученика и студената у Републици</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Подршка планирању и имплементацији квалитетних волонтерских пројеката ученика и студената 	<ul style="list-style-type: none"> • Број подржаних пројеката осмишљених и реализованих од стране студената и ученика 	<p>Континуиран о</p>	<ul style="list-style-type: none"> • МПОС • ВСРС • ЛВС • Ученичке и студентске организације 	<p>Оквирни буџет, донаторска средства, пројектне активности</p>	<p>Минимално 50 подржаних и успјешно реализованих волонтерских пројеката ученика и студената.</p>

<p>3.3 Подршка јачању васпитне улоге основних и средњих школа у Републици</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Планирање и реализација обуке наставног особља и руководства основних и средњих школа у циљу унапређења и развоја волонтирања у формалном систему образовања и васпитања 	<ul style="list-style-type: none"> • Број наставника и представника менаџмента школа који су успјешно завршили обуку • Број ученика који су информисани о значају волонтирања 	<p>Континуиран о</p>	<ul style="list-style-type: none"> • МПИК • МПОС • ВСРС • ЛВС 	<p>Оквирни буџет, донаторска средства, пројектне активности</p>	<p>Развојем волонтирања у формалном васпитању и образовању ојачана васпитна улога школа.</p>
---	--	---	--------------------------	---	---	--

Стратешки правац 4: Волонтирање у заједници

Стратешки циљ: Пружање подршке програмима волонтирања у локалној заједници који доприносе смањењу ризика од социјалне искључености грађана, унапређењу међугенерациске солидарности, предузетништва и запошљавања, међународним волонтерским програмима, те учешћу приватног сектора у процесима унапређења и развоја волонтирања.

Мјера	Активности	Индикатори	Временски оквир	Одговорни актери	Извори финансирања	Резултати
4.1 Унапређење међугенерациске солидарности путем волонтирања	<ul style="list-style-type: none"> • Подршка и промоција програмима волонтирања старијих особа • Подршка и промоција програмима волонтирања за подршку и помоћ старијим лицима 	<ul style="list-style-type: none"> • Број програма у којима учествују старија лица као волонтера • Број старијих лица који учествују у програмима као волонтери • Број програма намијењених за подршку и помоћ старијим лицима • Број волонтера који учествују у програмима подршке и помоћи старијим лицима 	Континуирано	<ul style="list-style-type: none"> • Министарство здравља и социјалне заштите (у даљем тексту: МЗСЗ) • МПОС • ВСРС • ЛВС • ОЦД 	Оквирни буџет, донаторска средства, пројектне активности	До краја 2023. године успостављено минимално 10 локалних волонтерских програма у којима старија лица учествују као волонтери и/или корисници.
4.2 Смањење ризика социјалне	<ul style="list-style-type: none"> • Подршка и промоција 	<ul style="list-style-type: none"> • Број волонтера 	Континуирано	<ul style="list-style-type: none"> • МЗСЗ • МПОС 	Оквирни буџет,	До краја 2023. године

искључености грађана	програмима волонтирања вулнерабилних група грађана	који су из групе вулнерабилних грађана		<ul style="list-style-type: none"> • ВРСР • ЛВС • Центри за социјални рад • ОЦД 	донаторска средства, пројектне активности	успостављено минимално пет локалних волонтерских програма у којима грађани из вулнерабилних група учествују као волонтери.
4.3 Допринос волонтирања у развоју запошљавања и предузетништва	<ul style="list-style-type: none"> • Подршка и промоција волонтерских програма усмјерених ка стицању предузетничких вјештина и знања 	<ul style="list-style-type: none"> • Број волонтера који су кроз учешће у волонтерским програмима стицали знања и вјештине у области предузетништва 	Континуирано	<ul style="list-style-type: none"> • МПОС • ВРСР • ЛВС 	Оквирни буџет, донаторска средства, пројектне активности	До краја 2023. године успостављено минимално пет локалних волонтерских програма фокусираних на стицање предузетничких знања и вјештина.
4.4 Повећање учешћа приватног сектора у процесима унапређења и развоја волонтирања.	<ul style="list-style-type: none"> • Подршка и промоција програмима корпоративног волонтирања 	<ul style="list-style-type: none"> • Број привредних друштава која су учествовала и/или подржала волонтерске програме 	Континуирано	<ul style="list-style-type: none"> • МПОС • ВРСР • ЛВС • Привредна друштва 	Оквирни буџет, донаторска средства, пројектне активности	До краја 2023. године реализовано минимално пет програма корпоративног волонтирања.
4.5 Јачање свијести о значају међународних волонтерских	<ul style="list-style-type: none"> • Промоција међународних програма волонтирања и 	<ul style="list-style-type: none"> • Број волонтера који су учествовали у 	Континуирано	<ul style="list-style-type: none"> • МПОС • ВРСР • ЛВС 	Оквирни буџет, донаторска средства,	До краја 2023. године минимално 150 грађана учествовало у

програма у развоју мобилности и изградњи мира	размјене	међународним волонтерским програмима			пројектне активности	међународним волонтерским програмима.
--	----------	--	--	--	-------------------------	---

Стратешки правац 5: Промоција волонтирања

Стратешки циљ: Знање, могућности, примјери добре праксе и друге релевантне информације о волонтирању на квалитетан и адекватан начин континуирано промовисане од стране постојећих и доступних електронских, писаних и других медија, те других активности промоције.

Мјера	Активности	Индикатори	Временски оквир	Одговорни актери	Извори финансирања	Резултати
5.1 Планирање и реализација активности промоције волонтирања у медијима кроз партнерство са јавним и приватним медијским кућама	<ul style="list-style-type: none"> Упућивање иницијативе према јавним и приватним медијима за увођење волонтирања у програмску шему Пружање подршке и сарадња са медијима на припреми и реализацији медијске промоције волонтирања 	<ul style="list-style-type: none"> Број јавних и приватних медија који креирају и реализују редовне информативне и промотивне садржаје о волонтирању Број успостављених партнерстава са медијима у циљу креирања и реализације континуираних информативних и промотивних садржаја о волонтирању 	Континуирано	<ul style="list-style-type: none"> МПОС ВРСР ЛВС Јавни и приватни медији 	Оквирни буџет, донаторска средства, пројектне активности	До краја 2023. године минимално 20% јавних и приватних медија укључили волонтирање у програмску шему, те редовно информишу јавност о припремама, реализацији и оствареним резултатима волонтерских програма у заједницама.

<p>5.2 Планирање и реализација активности промоције волонтирања од стране ВСРС и локалних волонтерских сервиса.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Обилежавање 5. децембра, Међународног дана волонтера • Годишња републичка волонтерска радна акција која би се истовремено спроводила у најмање 10 ЈЛС • Израда и редовно ажурирање интернет портала ВСРС-а • Припрема, штампа и дистрибуција промотивног материјала и брошура у локалним заједницама 	<ul style="list-style-type: none"> • Број волонтера који су учествовали у радним акцијама и број ЈЛС које су подржале акцију • Број локалних заједница које су препознале ВСРС и ЛВС као информативна и промотивна тачка за област волонтирања 	<p>Континуирано</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ВСРС • ЛВС • ЈЛС • МПОС 	<p>Оквирни буџет, донаторска средства, пројектне активности</p>	<p>ВСРС и ЛВС-и редовно планирају и реализују активности промоције волонтирања на подручју цијеле Републике Српске.</p>
---	---	--	---------------------	--	---	---

<p>5.3 Планирање и реализација активности промоције волонтирања од стране Владе и јединица локалне самоуправе</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Додјела Републичке награде за волонтирање и централна манифестација обиљежавања 5. децембра, Међународног дана волонтера • Додјела награда од стране ЈЛС и обиљежавање 5. децембра 	<ul style="list-style-type: none"> • Број годишњих манифестација и додјеле награда за волонтирање у склопу обиљежавања 5. децембра, Међународног дана волонтера • Број ЈЛС које додјељују награде за волонтирање 	<p>Континуирано</p>	<ul style="list-style-type: none"> • МПОС • ВСПС • ЛВС • ЈЛС 	<p>Оквирни буџет, донаторска средства, пројектне активности</p>	<p>Одржано пет централних манифестација обиљежавања Међународног дана волонтера и додјеле Републичке награде за волонтирање. Минимално 10 ЈЛС су додијелиле годишње награде за волонтирање.</p>
---	---	--	---------------------	--	---	---

